

ACC. NR M. 9460:1-74.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Blekinge*

Upptecknat av: *elever vid Ble-*

Härad:

Adress: *kinge läns folkhögskola*

Socken:

Berättat av:

Uppteckningsår: *1869-70; avskr. 1944*

Född år i

Lagov.

*Originalt till
höl Blekinge
läns Folkhög-
skola. Lagorna
är uppteckna-
de av elever
vid skolan
1869-70.*

Snarare 1873

(J.-Ö.S.)

ACC. NR M. 9460: /

^R
DEN FÖTROLLADE PRINSESSAN.

Det var en gång en konung, som tidigt gifte sig med en ung vacker prinsessa. De lefde i många år med nöje och lycka, men de egde ej några barn; derföre började deras framtid att mörkna, och de hade ej hopp om ätt få några arfvingar. Sent omsider skickade de efter en spåqvinna, af hvilken de begärde att få veta något om det tillkommande. Hon förutsade att drottningen efter ett års förlopp skulle föda en dotter; men de borde förvara henne säkert, så att hon icke finge gå under bar himmel förr, än hon fyllt 20 år; gjorde hon det, så blef hon borttagen af en sky. Derföre hade de ock ständig vakt om henne. En vacker sommardag inträffade det, att de kongliga blefvo bjudne på kalas. Under deras bortovaro förordnades en drabant att hafva vård om prinsessan. När emellertid konungen och drottningen voro farna ifrån slottet, satte sig prinsessan och såg ut igenom ett fönster ned i trädgården och fann honom så skön och treflig. Då sade hon till drabanten: "Ack! hvad det skulle vara bra roligt att få gå ned i min faders trädgård! Jag är nu snart 15 år, men har aldrig varit dernere; om jag kan få gå ner och spatsera der, så skall jag gifva dig 12 dukater." Penningen, som har frestat så många till saker, som de annars icke tänkt på, lockade äfven drabanten. Han

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Aa 301 (Fagnum)

Q. 1076

ACC. NR M. 9460:2.

vilfor hennes begäran, och båda trädde ut om slottet ned uti trädgården; men i detsamma de gingo och gladdes öfver dess skönhet, kom en sky och tog bort prinsessan. Drabanten blef stående förstenad. Slutligen sprang han upp i slottet, fattade ett mordvapen, med hvilket han strax förkortade sitt lif. En stund derefter kommo konungen och drottningen från kalaset. Genast frågade de efter prinsessan; men hon fanns ej någonstädes. Då blefvo de utom sig af sorg. Konungen lät genast utrusta en stor flotta för att uppsöka henne; de reste åt alla möjliga håll och orter, men förgäfves. När en tid förgått, kom en dag en avskedad soldat till kungsgården och anmälde sig vilja uppsöka prinsessan. Både konungen och drottningen blefvo ganska glada och läto soldaten taga hvilken häst han ville; äfven fick han penningar att hafva med på resan, hvarefter han gaf sig iväg. När han hade ridit i 6 dygn, kom han till en stor skog. Der mötte honom ett stort troll, hvars ända han ej kunde se, och frågade, hvarthän han skulle rida. Soldaten svarade: "jo, jag söker efter en prinsessa, som blifvit borttagen af en sky." Trollet sade då: om du rider fort, så kan du komma dit på tre dagar, och då är det äfven passande, ty bergkonungen är borta på bröllop och äfven hans trenne söner. Soldaten skyndade i väg så fort som möjligt. När han kom fram till det förutnämnda berget, band han sin häst nedanföre samt klättrade uppåt. Sedan han gått ett litet stycke uppå berget, blef han

2
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:3.

varse en stor jernport, i hvilken satt en grof rostig nyckel. Soldaten fattade tag uti den, men orkade icke vrida upp låsen med blotta händerna, utan satte sin gamla klinga i nyckelbogen, hvarefter han vred upp låsen och gick in. Då han kom in i det stora rummet, blef han varse en annan dörr. Derefter knabbade han på, men allt var tyst. Emellertid gick han äfven derin och fortsatte sin färd ända tills han kom till en dörr, som var af bara silfver. Henne knabbade han äfven på. Då svarades inifrån " var så god och stig på!" Krigaren steg in. Inkommen, blef han varse en ung vacker flicka, som satt vid ett sybord utaf bara guld. Flickan frågade: "hur har ni kommit hit?" Den unge mannen svarade: "jo, jag har träffat ett stort troll, som sade mig, att uti detta berget finnes en prinsessa, troligen den jag sökte; derföre tog jag mig dristighet och steg härin." Flickan gentog: "således söker ni en prinsessa?" Soldaten svarade: "ja, hon har blifvit borttagen af en sky för omkring 5 år sedan och var ifrån Arabien. Då sade flickan: "Jag är den ni söker; men Gud vet huru vi skola komma hän; ty om 2 dagar kommer bergkonungen hem, och då äro vi olyckliga." Då sade soldaten: "det är inte farligt; om ers höghet skyndar på, så skola vi fara hän innan denna dagens slut." Genast gjorde de sig redo samt foro åstad, och allt gick dem lyckligt och väl. När de kommo hem till gården blefvo föräldrarne utom sig af glädje öfver att få återse sitt

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460: 4

2/
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

enda barn. Derefter frågade konungen soldaten, hvad han begärde. "Jag begär blott att få bo så nära kungsgården, att jag kan få se eder älskvärda prinsessa." I detsamma som konungen och soldaten stodo och talades vid, kom prinsessan in och frågade soldaten: "hvad begär du för det stora besvär, du haft för min skull?" Soldaten omtalade hvad han hade begärt. När prinsessan fick höra detta, tyckte hon det var för litet för en sådan bragd, som lätteligen hade kunnat kosta honom lifvet; utan sade hon: "din belöning vill jag göra så stor som möjligt." Konungen frågade: "hvad vill du då gifva honom?" Prinsessan svarade: "jo, jag vill räcka honom min hand och dertill gifva honom mitt hjerta, ifall han vill mottaga det." Då blef soldaten högligen förskräckt. När prinsessan såg detta, fattade hon soldatens hand och sade: "vill ni emottaga denna gåfva af mig?" Soldaten kunde inte svara på en lång stund, slutligen sade han: "om det ej är emot edra föräldrars vilja." Konungen som stått helt förbluffad vid detta uppträde, sade: "jag vill ej motsäga min dotters önskan." Derpå inkallade han sin drottning. Då hon var inkommen, frågade hon, hvarföre hon blifvit kallad. Konungen omtalade då, hur allt tillgått, och ville höra hennes tanke. Hon sade sig hafva samma mening som Konungen.

Derefter blef soldaten och prinsessan förlofvade samt gifta efter några månader. Kort derefter dog den gamle konungen, och

ACC. NR M. 9460:5.

blef soldaten då utropad till landets konung. Sedan regerade han i många år och lefde lyckligt med sin unga drottning, samt var mycket älskad af alla sina undersåtar.

Uppsatt af

J. A. Pettersson.

Hillestorp.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R **M. 9460:6.**

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

SAGAN OM LULLE TURE, SOM LURADE KUNGEN.

Det var en gång en fattig gosse, som hette Lulle Ture. Han och hans syster Agda miste sina föräldrar, innan de voro så gamla att de kunde försörja sig utan andras hjälp. De hade hvar - ken släkt eller vänner. Fattigdom rådde i deras lilla koja, och snart inträffade der hungersnöd. En dag sade Lulla Ture till Agda: "Vi äro utan både slägtingar och vänner, och som vi nu icke hafva något att lefva af, skall jag försöka med att lura folk." Dagen derpå gick han ut att försöka sin lycka, och framåt vägen mötte han kungen, ridande i full fart. Lulle Ture, som såg, hvem den ridande kunde vara, stannade något, medan han red fram. Kungen höll in sin häst och frågade Lulle Ture, hvart han skulle gå. Lulle Ture sade då, att han skulle försöka med att lura menniskor, men mina luretappar har jag glömt hemma. Kungen erbjöd honom då sin häst att rida, så kunde han komma fort åter. Lulle Ture lofvade att komma tillbaka efter ett par minuter, och red så sina färde. Men i stället för att styra kosan hemåt, skyndade han sig till en borgare och sålde hästen för en stor summa penningar. Konungen stod länge och väntade på Lulle Ture, men förgäfves, och måste han slutligen gå mot hemmet. Dagen derpå begaf sig kungen till Lulle Ture. Lulle Ture hade samma dag, som han hade sålt hästen, skaffat sig en urin-

As 1592

ACC. NR M. 9460:7.

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

blåsa, full med blod, hvilken Agda bar framför bröstet. När nu kungen inträdde, sade han till Lulle Ture: "I dag skall du dö." Lulle Ture svarade: "Skall jag dö, så skall ock min syster dö." I detsamma sprang han fram med en stor knif och stack den i flickans bröst, och blodet strömmade af henne i en stor flod på golvet, der hon dignade död ner. Då sade kungen: "Nu ser jag, att du icke blott är en bedragare utan ock en mördare, därför skall du komma i fängelse i hela din lifstid." Lulle Ture svarade då: "det är icke så farligt, jag har en pipa, med hvilken jag kan blåsa lif i menniskor, som icke varit döda längre än trenne dygn. Nu satte han pipan i munnen på sin döda syster och begynte att blåsa af alla krafter; slutligen stod flickan upp lika frisk som tillförne. Då sade kungen "Vill du sälja den pipan". "Nej det är omöjligt", svarade Lulle Ture. "Jo, du skall ovillkorligen sälja den till mig; hvarom icke, så vet du din Dom." Lulle Ture sålde då sin pipa och fick för densamma mång hundra Rdr. Nu begaf sig kungen hem till sitt palats. Inkommen gick han fram efter ett svärd och stack ihjäl sin äldsta prinsessa. Då blef det en förfärlig uppståndelse hos de kunglige, men konungen sade: Åh! det är icke så farligt; jag har just i dag köpt mig en pipa, hvarmed jag kan blåsa lif i menniskor, som icke varit döda längre än tre dygn." Konungen tog nu sin pipa och begynte blåsa af alla krafter, men förgäfves.

ACC. NR M. 9460:8.

8
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Der hon låg, blef hon ock liggande - död. När nu kungen såg, att han blifvit bedragen för andra gången af Lulle Ture, beslöt han att låta halshugga honom, och i det ändamål red han till Lulle Ture och förtalade honom bedrägeriet och det straff, han derför skulle få. Nu fick Lulle Ture följa med kungen hem till hans palats. Nästa dag stälde kungen till den plats, der Lulle Ture skulle afrättas, en stor hop folk af sitt hof. Konungen begaf sig till afrättsplatsen i sällskap med Lulle Ture. Under vägen gingo de förbi en qvarn. Lulle Ture bad då kungen, att han skulle få gå in i qvarnhuset för att taga afsked med mjölnaren. Kungen hade gifvit Lulle Ture en ny klädning, som han hade på sig. Nu gick Lulle Ture in i qvarnen till mjölnaren. När denne fick se honom, sade han: "Hvem har gifvit dig en sådan vacker klädning". "Jo," sade Lulle Ture, "det har kungen gjort; du vill väl icke byta kläder med mig?" Mjölnaren tyckte, att ett sådant tillbud borde icke förkastas och derför jakade han härtill. Och så bytte de kläder. "Nu kan du följa med mig ut, jag har kungen derborta; han väntar på mig, derför har jag icke tid att upphålla mig här längre," sade Lulle Ture. "Ja," svarade mjölnaren, "det kan jag väl göra, ty jag har icke något särdeles viktigt arbete att uträtta i dag"; och så följdes de åt. Nu gingo de i sällskap med kungen ner till afrättsplatsen, der Lulle Ture skulle dö. Som ny Lulle Ture och mjölnaren hade bytt

ACC. NR M. 9460:9.

9
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kläder, togo tjenarne i stället mjölnaren och halshöggo honom. Sedan detta var gjordt, begåfvo alla sig derifrån och Lulle Ture, som nu bar mjölnaredräkt, gick till qvarnen för att fortsätta som mjölnare. Men strax förändrades mjölnarens arbete så mycket, att en och hvar klagade för konungen. Då förstod han genast, att Lulle Tu~~r~~e varit en bedragare igen, och beslöt att låta rulla honom i en spiktunna ned för ett stort berg.. Så skedde ock. När nu Lulle Ture låg uppå berget för att bereda sig till sin hädanfärd, hade han icke hos sig något annat än en pipa och ett spel, som kungen gifvit honom. En stund blåste han i pipan, en annan spelade han på sitt spel. Då just när han låg och spelade som bäst, kom en gammal gråhårig man och hade ett guldlass att köra. Då han hörde sådant spel, blef han högeligen förundrad deröfver, stannade och sade: "Hvad är detta för något, som är derinne i denna tunna?" Lulle Ture svarade modigt: "Jo, det är en ängel, som skall fara till himmelen". "Åh, det vore bättre om jag, som är så gammal, finge resa i ditt ställe," sade den gamle. "Det är omöjligt; jag skall just nu sjelf fortsätta min resa," blef svaret. Då bad den gamle så enträget, att han skulle få göra resan, och han ville gerna skänka honom sitt guldlass till belöning derför. Lulle Ture beslöt då att byta med den gamle och bad honom att slå ut ena gaveln på tunnan. Genast blef det verkställdt, och Lulle Ture steg sakta derutur.

ACC. NR M. 9460:10.

Nu gick den gamle in och blef tunnän derefter väl tillbommad;
Sedan puffade Lulle Ture till henne, så att hon rullade nedföre
i full fart. Derefter tog Lulle Ture guldklasset och körde genom
kungsgården. Då fick kungen se honom köra ett guldklass och frå-
gade: "Hvar har du fått detta guldklass?" "Jo," sade Lulle Ture,
det fick jag nedanom det stora berget, och så många som åka
derutföre, få ett dylikt lass. När kungen hörde sådant, beslöt
han genast att göra den resan. Följande dag var all ting i ord-
ning till färden. Många herrar följde med. En ofantlig mängd
åskådare voro tillstädes att se den underbara resan. Nu gafs
befallning att hjälpa tunnorna på väg och det skedde med en så-
dan fart, att både kungen och hans fökjeslagare fingo dyrt um-
gälla, att de trott på Lulle Ture. Följden blef som en och hvar
kan tänka: i stället för att få ett guldklass, fingo de en för-
färlig död. Lulle Ture hade nu icke allenast lurat kungen utan
ock många flere. Nu skulle väljas ny konung; valet föll på Lulle
Ture. Sedan förmäldes han med en prinsessa, syster till den ko-
nungen stuckit ihjäl med sitt eget svärd. Och så vardt Lulle
Ture i stället för en fattig gosse nu en mäktig konung. Der
bygga de bo, der lappa de de sko, och sen var jag icke med
längre.

Ola Håkansson.

10
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460: //

JEMSHÖGS VILLERVALLA 1866.

//
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För omkring 7 år tillbaka uppstod en villervalla i Jemshögs kyrka; det var Pingstdagen 1866. Pastor Holst skulle vigas vid kyrkan i Jemshög, och just när den högtidliga akten skulle för-
rättas, hände det, att en bänk på läktaren gick sönder, emedan
der var så mycket folk. När menniskorna nere i kyrkan hörde,
att det brakade på läktaren, blefvo de förfärade; de tänkte,
att läktaren hölle på att ramla ner, samt började trängas i
kyrkan. Alla ville ut; en del tågade åt vestra utgången, en del
åt sakristian och in i altarringen till prestmännen. En präst
från Mörrum buro de ett långt stycke, så att han ej fick röra
golfvet på en lång stund. Folk hoppade ner från läktaren, många
slogo sönder fönstren och sprungo ut på kyrkogården. En prest
gick upp på predikstolen och bad folket lugna sig, emedan det
ej var någon fara å färde; men det var förgäfves, alla ville ut.
När de kommo ut, blef det ej stort bättre; somliga sprungo och
skreko på Bengta, Sissa, Kersti o.s.v.; somliga jämrade sig, ty
de hade blifvit skadade. Två qvinnor blefvo så illa tilltygade,
att de aldrig blefvo helbregda mer; den ena dog kort tid der-
efter. En liten gosse hade blifvit så illa skadad i hufvudet,
att han måste strax skickas till läkaren.

Sedan folkhoparna lugnat sig, gingo presterne ut och bådo

ACC. NR M. 9460:12.

dem komma in i kyrkan att öfvervara högtidligheten, hvilket de
ock åtlydde. Dock blefvo de ej litet snopna, när de sågo, att
de hade betett sig så tokigt af så ringa anledning.

Sv. Jönsson.

12
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:13.

DE SEX SVANARNE.

För många år sedan regerade uti Spanien en konung, hvars hustru dog efterlemnande sex gossar och en flicka. Konungen gifte sig strax igen, men fick en hustru sträng och elak isynnerhet mot stjufbarnen. För att blifva af med dessa lät hon genom trolldom förvandla de sex prinsarna till svanar, hvilka snart flögo långt bort i skogen. När detta var gjort, återstod blott att få prinsessan bortskaffad.

Emellertid hände sig, att konungen kom ut i krig. Då yppade sig ett lägligt tillfälle att få prinsessan ur vägen. Drottningen afsände en tjänare med henne långt bort i skogen för att döda henne; men af medömkan lät han henne lefva och öfvergaf henne i skogen med vilkor att hon icke skulle komma till slottet igen eller låta sig ses af någon bland dess folk. Nu vandrade hon framåt i skogen, utan att finna något hus eller någon menniska. Efter ett par dagars vandring kom hon till ett litet hus, som låg i en tätt bevuxen furuskog, dörrarna stodo öppna, och hon gick in, men der fanns ingen menniska. I stugan stod ett bord, uppdukadt med hvarjehanda matvaror. Prinsessan var hungrig och tyckte det skulle smaka godt att få sig litet mat, hon tog då något utaf hvarje slag och åt. Som hon äfven var ganska trött, tyckte hon det skulle smaka godt att få hvila en stund och lade

13
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A. 457

ACC. N:R M. 9460:14.

sig i en säng. Hon hade ej hvilat länge, då sex stycken svanar kommo inflygandes i stugan, satte sig på golfvat och började blåsa på hvarandra, så att fjädrarna flögo omkring dem, och i samma ögonblick blefvo de förvandlade till sex gossar. De gingo sedan fram och skulle spisa, men märkte då, att någon hade ätit af deras mat; deröfver förundrade de sig mycket, emedan ingen människa brukade vistas i dess närhet. När de sedan skulle lägga sig blefvo de än mera förfärade, då de fingo se att ett fruntimmer låg i ena sängen, och de tillika i henne igenkände sin syster. De omtalade nu för henne sitt öde, att de måste i svan-skepnad flyga omkring i skogen; endast två timmar hvarje qväll fingo de vara i människogestalt. Hon frågade, om icke något medel funnes att rädda dem ur deras elände. De svarade, att endast ett sätt funnes; men det vore mycket svårt. Systemen lofvade dock att göra allt hvad i hennes förmåga stod, blott hon kunde befria dem, och hon önskade nu endast få veta, hur det skulle tillgå. De sade, att hon skulle sy åt dem hvars en skjorta utaf stjernblommor; "men", tillade de, "detta arbete kommer att vara i sex år, och under den tiden får du icke tala med någon människa; gör du det så är allt hopp förloradt." Hon lofvade, att ehuru svårt det var, skulle hon nog uthärda därmed. Derpå var deras fritid slut; de togo farväl af sin syster och blefvo i detsamma förvandlade till svanar igen. Följande dagen började

14
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9460:15

13-
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

prinsessan med sitt arbete och fortsatte oafbrutet, under det hon hvarje afton samtalade med bröderna, och om dagen samlade stjernblommor.

En gång hände det sig, att en annan konung kom i samma skog för att jaga. Han fick se den vackra flickan och blef alldeles förtjust i henne, frågade efter hennes namn m.m., men fick henne icke att tala. Han tog henne med sig hem till sitt slott, der all möjlig omsorg ägnades henne. Men alla försök att få henne att tala voro förgäfvne. Icke sysselsatte hon sig med annat än sitt skjortarbete, men det oaktadt hade konungen fattat så stark Kärlek till henne, att han nu tog henne till hustru, ehuru det var emot både hans moders och hans vänners vilja. Ett år derefter skulle konungen ut i krig; under den tid han var borta födde drottningen en son. Konungens moder tog ifrån drottningen hennes barn, gaf henne en hundvalp i stället och skref till konungen, att hans drottning hade framfödt en sådan varelse, samt tillhöll honom att göra sig af med en sådan hustru. Men konungen, som älskade sin drottning, ville det icke, utan reste strax hem och var mot henne lika vänlig och huld som förut. Ett par ^{år} derefter födde drottningen åter en son. Äfven nu tog konungens moder från henne barnet och gaf henne en hundvalp. När konungen fick veta det, blef han bedröfvad och modern påyrkade, att han skulle låta henne, men dertill hade han icke mod... Åter förgick en tid och drottningen födde sin tredje son.

ACC. NR M. 9460:16.

Konungens moder gjorde på samma sätt nu, och uppmanade konungen att låta döda henne emedan det var honom icke passande att hafva en hustru, som för det första icke kunde tala och för det andra födt honom sådana vidundlika barn. Konungen lät sig öfvertalas af modern och domen blef, att hon skulle brännas på bål.

Under hela denna tid hade hon, så långt hennes helsa det tillåtit, blott arbetat på sina bröders skjortor. Dagen då hon skulle dödas var inne, och var samma dag sjette årsdagen, sen hon började sitt arbete. Nu skulle skjortorna vara färdiga. Då hon skulle utföras till afrättsplatsen, tog hon skjortorna med sig. Just som hon skulle uppföras på bålet, kommo sex svanar och slog ned bredvid henne, hon kastade då skjortorna öfver dem och i samma stund stodo der i stället för svanar, sex vackra prinsar. Nu började drottningen tala med konungen, huru allt hade tilldragit sig, och huru oskyldigt hon nu fick lida. Konungen blef öfvermåttan glad för sin drottning, och ännu mera då hans tre vackra söner blefvo framskaffade. Han sände strax bud till drottningens fader och stufmoder, att de skulle komma till honom. När drottningens fader då kom dit, och igenkände sina sex söner och sin dotter, som han så länge sökt, blef han utom sig af glädje. Nu blef uppdagat huru allt tilldragit sig och konungens moder tillika med drottningens stufmoder blefvo nu brända på bålet. Konungen levde tillsammans med sin hustru

16
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:17.

och sina tre söner ett fridsamt och lyckligt lif.

De sex prinsarna reste med sin fader hem, der de i dubbelt
mått njöto af lifvets återstående dagar.

Affattadt af Ch. Olsson
Garnanäs.

17
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9460:18.

JÄTTEN OCH VALLPOJKEN.

Det var en gång en pojke, som gick vall med sin faders boskap. Vid han gick och vankade omkring i skogen, kom han till en jätttestuga. När jätten fick höra gny och rop i sitt granskap, kom han ut för att se hvad som var å färde. Som jätten var stor till växten och grym till utseende, blef pojken rädd och begaf sig undan. Sedan om qvällen, när vallpojken dref sina bockar ifrån betet, var hans moder sysselsatt med att bryta. Pojken tog ett stycke af den färska osten, rullade den och lade den i väskan. Följande morgon gick han åter vall med fåren och kom ånyo till jätttestugan. När nu jätten fick höra gny af af vallpojken och hans boskap, blef han vred, gick ut och tog en gråsten, kramade den i händerna, så att stenhflisorna flögo vida vägar, och tillade, att om han icke ville låta vara att komma dit, skulle han göra på samma vis med honom. Pojken lät icke skrämma sig, utan låtsade som om äfven han ville taga en sten, men tog i dess ställe osten och krystade den så vasslan rann, och droppade ner på jorden. Pojken sade: "om du icke går undan skall jag krama dig såsom denna sten." Kort tid derefter möttes de åter uti skogen. Pojken sporde, om de nyo skulle pröfva sin styrka mot hvarandra och jätten samtyckte härtill. Pojken sade till jätten: jag tänker kunna pröfva vår styrka med att kasta en yxa i luften. Jätten kastade först och yxan föll strax

18
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A₂ 1060

A₂ 1063

ACC. NR M. 9460:19

19
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ned. Å sade pojken: "Far! icke trodde jag eder styrka var så ringa. Bida och i skole få se bättre kast." Pojken svängde der- efter med armen, likasom för att kasta mycket hårdt, men lät i detsamma yxan slinka ned i skinnväskan, som hängde på ryggen. Jätten märkte ingenting, utan väntade, att yxan skulle falla ned, men ingen yxa hördes af. Nu tänkte han, att pojken var mycket stark, ehuru han var liten till växten. Derefter skildes de ifrån hvarandra. När en tid var förgången, möttes jätten och vallpojken. Jätten frågade, om han ville gifva sig i tjenst. Walpojken samtyckte härtill, lemnade sin boskap uti skogen samt vandrade med jätten. En kort tid derefter berättas det, att jätten och vallgoåsen skulle till skogs och fälla en ek. Jätten frågade pojken, om han ville hålla eller hugga, jag vill hålla sade pojken, men unskyllade sig dermed att han icke räckte toppen. Då fattade Jätten i toppen och böjde den ned till jorden. Nu skulle pojken hålla i eken; men i detsamma sprang eken upp och kastade honom högt i vädret, så att jätten kunde knappast följa honom med ögonen. Jätten stod en stund och undrade hvart hans dräng tagit vägen samt började att hugga. Efter en stund kom drängen och låtsade som ingen ting händt, men tillfrågade jätten, om han ville göra ett sådant språng. Jätten nekade härtill. Då sade pojken: "om ni icke törs göra det, så kan ni både hålla och hugga sjelf." När nu trädet skulle föras hem, frågade

Ao 1057

ACC. NR M. 9460:20.

jätten pojken om han ville bära vid toppen eller roten. Pojken svarade: bären i toppen jag orkar nog bära roten. Jätten samtyckte härtill och lyftade smala ända på sin skuldra. Men pojken ropade, att han skulle jemka trädet bättre fram. Jätten gjorde som det sades och fick slutligen hela bördan i jemvigtför öfver sina skuldror. Sedan hoppade pojken upp och satte sig i trädet, så att icke Jätten kunde se honom. Jätten begynte nu vandra och menade, att pojken bar vid andra änden. När de hade färdats en stund frågade Jätten pojken, om icke han var trött. Nej det är jag icke sade pojken. Jätten ville icke kännas vid, att han var svårliga trött utan fortsatte sin väg. När de nu kommo fram, var jätten nästan halfdöd af färden, och då tillfrågade han pojken om icke han var trött af bördan. Pojken sade: "åh! inte må far tro, att jag blir trött af så litet. Stocken tycktes mig icke tyngre än att jag gerna kunde ensam hafva burit den."

John Persson
Elleholm.

20
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ms 1052

ACC. NR M. 9460:21.

SNÖHVIT OCH ROSENROD.

Det var en gång en drottning var ute och åkte på slädföre. När hon hade rest en stund, begynte näsan att blöda. Då hon nu såg, huru blodet och snön blänkte mot hvarandra, tänkte hon inom sig sjelf: ack, om jag hade mig en dotter, som vore hvit som snö och röd som blod, kunde det vara detsamma med mina tolf prinsar jag har hemma. Genast infann sig en gammal trollkäring och frågade: "Står du för hvad du tänkte?" "Ja", svarade drottningen. Trollkäringen sade: "Nu skall de ske efter din önskan, du skall få en dotter, som skall vara hvit som snö och röd som blod." Drottningen reste hem. Efter ett års förlopp, födde drottningen en prinsessa. Hon var såsom trollkäringen hade lofvat. Men nu kom drottningen ihog det löfte hon hade gifvit trollkäringen, och lät göra en silfversked till hvarje prins samt en till prinsessan; alla voro lika hvarandra. Ingen visste något förrän alla tolf prinsarna förvandlades till vilda foglar och flögo bort hvar och en med sin silfversked i munnen. Nu var det gjordt, ingen kunde få någon reda på hvart prinsarna tagit vägen. Alltså gick tiden framåt; den unga prinsessan växte upp och blef kallad Snöhvít och Rosenröd. Men hon hade ingen glädje ständig sorg bar hon i sitt hjerta. När nu drottningen såg, att hon alltjemt var sorgsen, aldrig glad, frågade hon henne, hvar-

21
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A: 457

ACC. NR M. 9460:22

22

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

för hon alltid var sorgsen. Prinsessan svarade: Jo, jag är ledsen deröfver, att jag icke har någon broder att leka med. Drottningen omtalade då, att hon också haft bröder, "men dem alla tolf gaf jag bort för dig." När prinsessan hörde detta, blef hon än mer sorgsen, och sade: "Jag har ingen glädje att lefva, jag skall gå och söka upp dem; om jag det kan, då skall jag ock frälsa dem från trollqvinnan. Då blef drottningen ledsen och bad henne, att hon icke skulle försöka på något sådant; "Ty går du dina färde, får jag aldrig någon glädje mera." Prinsessan satte sig så fast vid sitt företag, att ingen i verlden kunde förmå henne att afstå derifrån. Emelleftid tog hon sin silfversked med sig och gick ut i vida verlden, alldeles ensam. Efter många besvärligheter kom hon en gång i en stor skog. Långt in i skogen kom hon till en liten koja. Hon stod länge och betraktade detta hus och fick slutligen se en dörr. Genast gick hon derin, men hur förvånad blef hon icke, då hon fick se tolf sängar och tolf silfverskedar. Hon tog nu upp sin sked och skulle se, om der fanns någon likhet dem emellan; men som hon lade sin sked bland de andra, kunde hon icke se någon skilnad dem emellan. Då begynte hon bädda upp sängarna, kölra och sätta fram mat på bordet. Just när detta var gjordt, hörde hon ett förfärligt susande i luften: det var hennes bröder, som kommo. Genast

ACC. NR M. 9460:23.

förvandlades de till vackra prinsar, och när de inträdde, sade de alla: Ack! hvad här är godt, Gud signe den som gjort detta. Alla satte sig nu att spisa och togo en och hvar sin sked, men än låg der en sked till öfverlopps. Då sade de: "Det är säkert vår systers sked, eftersom hon är lika dan med våra, och fins hon här, skall hon dö, ty för hennes skull är det vi få fara här förvildade i skogen." Nu begynte alla söka; till slut fans hon under den yngsta broderns säng. Alla ville döda henne utom den yngste; han sade: "Hon har icke någon skuld i vår olycka, utan det har vår egen moder; därför böra vi icke döda henne." Då blefvo de andra tillfreds och sade, att, om hon ville frälsa dem ifrån denna trolldom, så skulle de låta henne lefva. Snö-hvit och Rosenröd lofvade att frälsa dem, om hon kunde. Då sade de, att hon skulle sy tolf skjortor och tolf mössor; under denna tid finge hon icke tala eller skratta. Hon lofvade att göra som de sade, blott hon finge något tyg att sy utaf. Bröderna lofvade att skaffa lin, som hon först skulle spinna och väfva och sedan sy utaf. Följande dag flögo de bort och om aftonen kommo de tillbaka med så mycket lin, som blef tillräckligt för hela arbetet. Nu började hon sitt arbete; först spann och väfde hon alltsammans, sedan begynte hon att sy. En dag gick hon utanför kojan och satte sig att arbeta. En stund derefter kom landets konung och red der fram. Som han nu fick se en vacker

23
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9460:24

menniska uti en så stor skog, frågade han henne, hvem hon var. Men hon svarade ej. Slutligen tog han henne till sig upp på hästen. Men hon nekade och ville icke.. När hon nu såg, att allt motstånd var förgäfvets, tecknade hon på sitt arbete och allt det hon hade, att få det med sig. Detta blef gjordt. När kungen kom hem, tog han och gifte sig med henne. Men hans gamla moder blef ond på henne och satte sig i sinnet att bringa henne på fall. Lika flitig som hon var, medan hon var i skogen hos sina bröder, blef hon ock på kungsgården. Ett år efter det hon blef tagen i skogen födde hon ett vackert gossebarn. Den gamla enkedrottningen, tog från henne barnet och sade, att hon hade ätit upp sitt eget barn och till bevis härpå hade hon skurit henne i ett finger så det blödde. Den gamla enkedrottningen sade till sin son: Nu kan du se hvad för en drottning du har, när hon äter upp sitt eget barn. Kungen trodde, att hon ickeskulle så göra flere gånger, och förlät henne därför. Nästa år gick det sammalunda. Enkedrottningen sade då till konungen: "Nu ser du sjelf, att hon ätit upp två sina egna barn; därför skall du låta bränna henne på bål." Konungen som icke var sträng emot henne, hade dock slutligen blefvit öfvertalad, och blef ett bål der- efter tillredt. Just som bålet brann som bäst, hörde konungen ett förfärligt susande öfver sig. Konungen väntade att se hvad det var, och nu komme tolf vilda foglar framflygande och togo

24
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:25

enhvar~~var~~ sin klädning, dem drottningen under tiden icke hade glömt att arbeta på. Derefter flögo de bort. Konungen undrade hvad utgång detta skulle taga och beslöt att uppskjuta drottningens död någon stund. Snart kommo de tolf vildfoglarne förvandlade till prinsar och sade: "Tala nu syster; nu har du frälst oss, frälsa nu dig sjelf." Nu begynte drottningen att tala om huru enkedrottningen hade gått in i kammaren och tagit ifrån henna båda barnen och i stället skurit ett djupt sår i hennes ena finger hvarje gång. När kungen hörde detta blef han vred på sin moder och frågade henne: "Hvad vore den värd, som förrådt ett ungt fruntimmer. "Jo", svarade hon, "den vore värd att ställas mellan tolf arga hästar, så att en och hvar finge hvar sin bit". Konungen sade: "Sjelf har du dömt domen öfver dig, så skall du ock få." Genast befälde konungen att tolf arga hästar skulle framtagas, och så fick den gamla enkedrottningen sin dom. Sedan detta var gjordt, reste de tolf bröderna hem till sin moder, och en omåttligt stor glädje uppstod, när hon fick se sina tolf söner. Här lefde de tolf bröderna i många år, och äro de icke döda, så lefva de än den dag, som i dag är.

Ola Håkansson.

23-
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:26.

ISFARTEN.

Som bekant är har Kronobergslän i Småland god råd på betydliga insjöar. Vid en av dessa, Möckeln, bodde för omkring 2^{ne} mansåldrar sedan en välmående torpare, hvilken tillika var kunnig i snickareyrket samt sysselsatte sig under de långa vinteraftnarne med att förfärdiga många trädkärl, hvika han sedan afytttrade på en ort, som låg på andra sidan af förutnämnda sjö. Under en sådan resa träffade han ut för följande äventyr: Då för tiden var det skarpa vintrar och vargar tågade i stora skaror åt söder för att söka sitt uppehälle. Torparen skulle en kall vinterdag resa bort med trävaror, och styrde sin kosa rätt öfver den tillfrusna sjön. Kommen ett stycke på färden, fick han höra ett starkt tjutande, och blef snart varse ett sällskap vargar, vilka närmade sig honom. Då blef han förfärad och förutsåg, att han snart månne blifva ett rof för de uthungrade vilddjuren. Han fattade dock mod och beslöt att sälja sitt lif så dyrt som möjligt. Så spände han sin häst från vagnen och lät honom rädda sig hur han kunde. Sjelf tog han det största tråkaret han hade tillika med en medhafd yxa, hvälfde karet öfver sig på isen samt var nu färdig att mottaga det ankommande sällskapet. Snart fick han pröfva sin lycka. Framkomna till stället sökte vargarna att med tassarna hvälfva om karet, men

26
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:27.

då de trädde sina klor under karet var mannen färdig och afhögg tassarne. Snart begynte blodet flyta utåt isen, och det säges, att då vargarne få se blod flyta, blifva de försatta i raseri. De började därför att döda hvarandra och striden lyktades sålunda, att då de en stund kämpat mot hvarandra, föllo de alla afmattade ned på isen. När den i karet varande mannen förstod detta, blef han glad, lopp bort till stället der de lågo, samt dödade med sin yxa dem, som ännu syntes vara vild lif. Glad öfver den lyckliga utgången, tog han fatt på sin häst samt fortsatte resan till den bestämda platsen, der kärnen skulle lemnas.

John Olsson.

27
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:28.

SJÖMANNEN.

28
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För 100 år sedan anlände till Karlshamn ett fartyg, lastadt med stenkol, hvilka här skulle lossas. Detta dröjde i några veckor. Kaptenen, som var hemma i England, hade en son med sig, hvilken var omkring 20 år gammal. En gång gick denne uppåt staden för att betrakta dess inre. Det var en söndag, då årets läsungdom var i kyrkan för att konfirmeras; nyfiken att se, hur det såg ut i en svensk kyrka, gick han äfven der in. Han trängde sig ända fram till altarringen; der stod han och betraktade barnen med största förnöjelse. Hans mesta uppmärksamhet fästes vid en af flickorna, hvars svartlockiga hår låg utbreddt, lik en sidenkappa, öfver hennes skuldror; om hufvudet var det sammanhållet af en myrtenkrans; för öfrigt var hon en smärt och vacker gestalt, med stora blåa ögon, rödlett hy och milda anletsdrag. Hennes skönhet uppväckte hos honom en oemotståndlig kärlek! När den heliga akten hade försiggått, gick folket utur kyrkan, Ynglingen följde då efter med flickan med blicken fästad på flickan, hvar hon gick. Han frågade en vid kyrkogrinden stående person, hvar flickan var hemma, och hvad hennes fader hette. Denne svarade, att flickan att flickans fader hette Matts Jönsson och bodde en fjerdingsväg söder om Karlshamn, på ett ställe, som hette Sternö, och var fiskare till yrket. Dagen derefter lemna-

ACC. NR M. 9460:29.

29
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de ynglingen, (som hette Fredrik Persson) fartyget och begaf sig på väg mot Sternö. En gatpojke gaf han några slantar, för att han skulle visa honom vägen, efter ett par timmars vandring kom han fram. Han gick då in i stugan, der han träffade Matts Jönsson, och frågade om han ville städja någon fiskaredräng. Fiskaren sade sig behöfva en sådan och lönvilkoren blefvo snart afslutade. Ynglingen gick nu till fadren, omtalade förhållandet och bad att få stanna qvar i Karlshamn. Härtill ville icke fadren gifva sitt samtycke; men det oaktadt öfvergaf honom sonen och begaf sig till Sternö, der han genast började sin tjenst, med att fara på sjön och fiska samt laga fisknäten. Härmed fortsatte han i ett par års tid, då han fick ett bref från sin fader med uppmaning, att han skulle resa hem, om han ville hafva något arf efter sina föräldrar, eljest vore han utan något sådant. Under tiden hade Fredrik och Ingejerd svurit hvarandra evig trohet. Det var en stor sorg för Ingejerd, att hennes älskade skulle lämna henne, i synnerhet som hon kände sig oviss om hon någon sin mera skulle få se honom. Han lofvade dock att så fort som möjligt komma tillbaka, samt att skriva till henne det första han kom till England. Resan dit gick lyckligt och väl och han fick genast uppbära sin arfslott, samt ämnade genast bege sig tillbaka till Sverige, därför beslöt han, att icke skriva till fäst-

ACC. NR M9460:30.

30
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mön, emedan han skulle fara så fort tillbaka och öfverraska henne, och menade han, att hon derigenom skulle sätta så mycket större tro till hans ord. Ett fartyg låg färdigt att afsegla till Karlshamn, detta medföljde han. När de kommo ut i nordsjön uppstod en stark storm, så att de blefvo väderdrifne till Färöarna.

Här fingo de ligga i flera veckor innan de fick god vind, så att de kunde komma derifrån. Fredrik var mycket ledsen öfver sin misslyckade resa, emedan på denna plats fans icke någon fast förbindelse, så att han kunde skrifva till Ingejerd. Hon derimot väntade bref ifrån honom hvarje dag, men icke något hördes af. Till slut blef hon alldeles förti~~fl~~ad, när hvarken han sjelf eller något bref kom. Hon sörjde nu otro otroligt, tills hon en dag träffades af ett slaganfall och dog. Efter ett par månaders tid kom Fredrik till Karlshamn och skyndade till Sternö för att träffa sin älskade. Han gick in i stugan, der han möttes af sorgsna blickar. I sängen låg en person sjuk, hvilken var Ingejerts moder. Han fråga genast, hur det stod till med hans vän. De om-
talade då, att hon för några veckor sedan dött af sorg, emedan han varit så länge borta och icke skrifvit till henne. Han om-
talade nu sin resa och huru allt hade tilldragit sig, samt hvad hinder som förorsakat hans långa bortvaro. En tid derefter dog både fiskaren och hans hustru, och Fredrik köpte då utaf deras arfingar den lilla stugan med dess tillhörigheter. Här lefde han

ACC. N:R M. 9460:3/.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sedan, sina återstående dagar ett enformigt lif; icke tålde han några fruntimmer i sin närhet, ty han sade: "Jag har en gång älskat, men kan ej göra det mera." Med tillhjälp af 2^{ne} drängar skötte han såväl de yttre göromålen som hushållsbestyren. När sedan Fredrik Persson dog, testamenterade han sin förmögenhet till en dräng, som hade tjent hos honom i många år, och hvilken afkomlingar ännu äro innehafvare af stället.

Olof Olsson
Garnanäs.

ACC. N:R M. 9460:39.

KÄRINGEN SOM BIEF STEKT I UGNEN.

Det var en gång en trollqvinna, som bodde i en skog och tyckte mycket om att äta barnakött. Hon brukade derföre ofta betäcka sin stuga med ostar, för att locka små gossar och flickor dit; men när hon fick fatt några barn, stekte hon dem i ugnen, och åt sedan upp dem.

I närheten af denna stuga bodde en fattig torpare, som hade en son och en dotter. En dag sade torparen till sina barn, att de skulle gå ut i skogen och plocka bär. Syskonen gingo och kommo till en stuga, hvars tak bestod af bara ostar. Då höllo barnen råd med hvarandra, emedan de ville gerna äta af de sköna ostarna.

Pojken skulle nu gå upp på taket; men när trollkäringen hörde buller, ropade hon: "hvem är det som knaprar på mitt tak?" Pojken svarade med klen röst: "det är bara Guds små änglar." "Knapra då i frid!" genmålte trollqvinnan. Pojken tog så en hop ostar, och kom derefter till sin syster. Dagen derefter gingo torparebarnen åter till skogen; men nu ville systemen följa med sin broder till trollqvinnans stuga. Pojken vägrade detta, men det half icke. När de nu kommo upp på taket och skulle plocka af ostarne, ropade trollkäringen: "hvem är det som knaprar på mitt tak?" Pojken svarade med klen röst: "det är bara Guds små

82
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A 317A

ACC. N:R **M. 9460:33.**

änglar." "Och jag med," tillade flickan. Då fick tröllkärningen makt öfver barnen, så att taket brast sönder, och de föllo ned i stugan. "I ären vackra Guds små änglar," sade kärningen och tillade: "det var bra, nu får jag mig en god stek." Trollkärningen frågade barnen: "huru slagtar eder mor sina svin?" Flickan sade, att hon sticker dem med en knif, brodern rättade henne, och sade, att hon binder en knippa blås om deras hals. "Så vill jag också göra," sade kärningen. Hon rullade nu tillsamman en knippa blås och band den om pojken hals, hvarvid denne föll till marken, såsom han hade varit död. "Är du nu död?" frågade tröllkärningen. "Ja", sade pojken. "Nej," sade kärningen, "då skulle du väl inta tala." Pojken sade: "jag talar derföre att min mor aldrig slagtrade sina svin förr än de blifvit gödda." "Så skall jag också göra," sade kärningen, hvarpå hon tog barnen och inneslängde dem i en stia. Trollkärningen frågade barnen: "huru göder er mor sina svin?" Flickan sade: "med draf och drank." Pojken rättade sin syster och sade, - att hon göder dem med nötkärnor och söt mjölk. "Så vill jag också göra", sade kärningen. En kort tid derefter gick kärningen till stian, för att se om barnen voro tillräckligt feta. "Sticken ut fingret", sade hon, flickan gjorde som kärningen hade sagt; men pojken stötte henne hastigt undan, och räckte fram en träpinne. Trollkärningen kände derpå och

33
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:34.

sade: "I ären mycket för magra," hvarpå hon gaf dem dubbelt så mycket nötkärnor och söt mjölk, så att de hade mera deraf än de mäktade förtära. Någon tid derefter gick käringen åter till stian, för att pröfva, om barnen voro tillräckligt feta, så att hon kunde slagta dem. "Sticken fram ett finger;" ropade hon: Pojken stack nu fram en kal stjelk, som han fann i stian. Trollkäringen skar i densamma med sin knif och tänkte nu, att barnen voro feta. Hon tog dem med sig till stugan, hvarest ugnen var eldad och allting i ordning för att steka dem. Trollkäringen sade att någon af syskonen skulle sätta sig på brödspadan. Då gick flickan fram och ville göra såsom käringen hade befalt, men pojken stötte henne undan och satte sig sjelf derpå. När nu käringen skulle skjuta honom in i ugnen, trillade han dän för hvarje gång som hon tog i gresselskaftet. Trollkäringen blef mycket misslynt här öfver; men pojken bad trollkäringen, att hon sjelf ville sätta sig på brödspadan och visa honom huru han skulle bära sig åt. Kärningen gjorde efter pojkens begäran och satte sig på gresslän; men pojken fattade genast i skaftet, sköt trollkäringen i ugnen och stängde ugnsmynningen. I närheten af stugan var en sjö. Som nu jätten var borta, togo barnen hans båt och gåfvo sig ut på sjön. När jätten kom hem och fann sin hustru stekt i ugnen, men såg barnen ute på vattnet, lade han sig ned för att dricka ut sjön. I detsamma ropade pojken: "Far, Far, se hur jag flyger!"

34
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9460:35.

I detsamma jätten skulle resa sig, sprack han, emedan han hade druckit för mycket, hvarefter barnen gingo till jätttestugan, och togo allt gods som der fans, sedan drogo de gladeligen hem till sitt igen.

Johan Lundin.

Asarum.

35—
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9460:36.

PELLE BÅTSMAN.

En konung i Armenien, som het Elmansib miste i barnsäng sin högt älskade gemål, genast efter det hon till verlden framfödt en ganska skön prinsessa. Till denna vände nu konungen all sin lust, och hans största glädje var att ombesörja sin dotters värdiga uppfostran. Så växte hon under faderns omsorgsfulla vård upp, tills hon nått sitt femtonde år, och öfver alla länder spridde sig ryktet om hennes skönhet och dygder. En vacker dag hände det sig emellertid, att prinsessan tog orlof af sin fader, för att gå ut och spatsera några timmar i lunderna kring hufvudstaden; men efter denna spatsergång kom hon icke tillbaka. Hvar och en kan tänka sig, hur konungen blef till mods; han lät söka henne i hvarje hus i hvarje skogsdunge, utan att få reda på henne. Rådsherrarne gjorde sig all möda att trösta konungen, och påminde honom om att intet dödligt kan lefva ständigt; men han kände något inom sig, som sade honom att hans dotter ännu lefde. Han utrustade alla sina skepp, och uppmanade alla sina sjömän att de skulle kring haf och land söka henne, och den som kunde hemföra henne skulle till lön vinna hennes hand samt konungariket efter faderns död.

Så förflöto många år, men ingen kunde få reda på henne. Då hände det sig en dag, att en af Armeniens skeppshöfdingar

36
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A 506 B

ACC. N:R M. 9460:37

kom till en annan stad och gick i land der. När han då vandrade på gatan, fick han se, att tvenne stora karlar obarmhertigt pis-kade en gosse, utan att denna klagade deröfver. Kaptenen gick dit och frågade hvarföre de så misshandlade ynglingen? Då svara-de den ene af dem, att gossen vore satt i lära hos en skomakare, men att han aldrig ville göra gagn; nu hade han burit hem ett par stöflar och sedan supit upp penningarne.

Kaptenen började nu att allvarsamt tillrättavisa gossen, sägande, att, om han ville blifva en skicklig karl, skulle han flitigt fortsätta i sitt arbete. Pojken svarade, att han mot sin vilja blifvit satt i detta arbetet, för hvilket han ej hade lust; men finge han blott följa sin böjelse i val af yrke, så skulle han nog vara flitig. "Hvad vill du då?" sade kaptenen. "Jag vill blifva sjöman" svarade pojken. Denna din lust kan du snart få tillfredställd, emedan jag ligger här i hamnen med ett stort skepp, som tillhör konungen i Armenien. Pelle (ty så hette gossen) lät icke säga sig det två gånger, utan följde genast med. Hans skicklighet och flit gjorde, att han blef väl afhållen af både kapten och besättning, hvarföre de kallade honom Pelle Båtsman.

Han förblef dock ej länge bara båtsman, arbetsamhet och duglighet gjorde honom snart till kaptenens närmaste man. Imel-lertid hände det sig en dag, när fartyget var i öppna sjön att

37
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pelle Båtsman blef helt underlig till sinnes, och ingen förstod hvarföre. Han gick in till kaptenen och äskade sin lön för den tid, han tjenat honom, ty han ämnade i samma ögonblick öfvergifva fartyget. Kaptenen bad honom vänta till dess de kommo till någon hamn, så att de kunde sätta honom på fast mark. Pelle svarade honom, att en oemotståndlig maning tvingade honom att i samma ögonblick öfvergifva dem. "Gifven mig blott skeppsluckan, så vill jag sjelf förtro mig åt böljorna, och om I ej gifven mig den, så störtar jag mig i hafvet, och då är det I, som vållat min död, och fån i derför svara." Som Pelle nu hade tjent troget och ärligt, så kunde kaptenen ej neka Pelle hans penningar, utan lemnade dem, och Pelle fastband sitt skrin, i hvilket han hade penningarne förvarade, om sin hals, och satte sig nu på skeppsluckan, hvarefter sjömännen sakta sänkte den till vattenytan.

Här satt nu Pelle upprätt på sin underliga farkost och framårefs endast af vågorna. Mot qvällen sqvalpade honom vågorna upp på land, hvarvid han tog sig fast i ett träd, som stod på stranden. Han gick upp tog sitt penningskrin med sig och gick sedan och nedgräfdde sina penningar på ett säkert och för honom igenkänneligt ställe. Sedan lade sig Pelle under ett träd att sofva.

När han nu hade sofvit en stund, så fick han höra ett fastligt gny litet ifrån sig. Han stod upp och gick dit och fick se

ACC. NR M. 9460:39.

39
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att det var två gästar, som slogos. Han sade till dem: "kunden icke I stackare ligga stilla i grafven och sofva, utan att på detta sätt störa en trött vandrare i hans sömn." Då svarade den gästen, som var den andra mest underlägsen: jag hade den olyckan att vid min död vara skyldig min motståndare sex styfver och hvarje natt kommer han och jagar mig ur grafven för att piska mig, och som jag ej mäktar skaffa dessa penningar till fordrings-egaren så lärer väl detta straff öfvergå mig till domedag." Pelle sade: "har då ingen annan velat betala för dig de sex styfverna, så, vill jag göra det om du blott får vara i fred, och I ej vidare stören någon menniska i hennes sömn." Detta bejakade fordringsegaren. Pelle upptog sex styfver och lemnade åt honom, hvarefter denne genast försvann. Då framträdde den befriade gästen till Pelle och tackade honom, för den tjänst han honom visat, och om Pelle komme i någon nöd och blott tänkte på honom, så skulle han genast vara till hands och bistå honom. "Us! skugga", sade Pelle, i hvad skulle du väl kunna hjälpa mig?" - "Hm", sade gästen, ingen är så mäktig, att han ej behöfver den svagares hjälp. "Det må nu vara, hur det vill med det, så gjorde du mig största tjänsten, om du ginge bort och läte mig få sofva i ro," yttrade Pelle. Derpå försvann gästen, och Pelle lade sig igen att sofva.

ACC. N:R M. 9460:40.

40
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Han vaknade denna gång ej förrän dagen efter, då solens strålar brände honom. Då han stod upp, kände han sig mycket hungrig och beslöt att vandra uppåt landet, för att se, om der bodde folk, och om han kunde få något att lefva af. Han hade ej länge vandrat förrän han mötte fyra väpnade karlar, som rusade fram ur skogen och frågade, hvad han ville eller hvad han hade der att göra. Pelle begrep genast hvad slags folk han råkat ut för, och svarade att han var en stortjuf, som gifvit sig dit i skogen för att dölja sig för efterspaningar. "Då är du välkommen i vårt samfund, ty vi äro alla röfvare", svarade en af dem. Pelle följde dem nu till deras hemvist i skogen och här var ytterligare sex af deras band. Rövvarne sade nu till Pelle, att han skulle förtälja, hur han hade kommit dit till ön, och detta var Pelle ej sen att göra, blott att de kunde gifva honom litet mat; ty han hade ej smakat en bit på två dagar. Detta gjorde rövvarne genast och Pelle omtalade nu för dem, hvad slags karl han var. De ville dock ej tro detta förr, än han hade visat något prof derpå. Detta bejakade Pelle, blott han finge utvandra ensam.

När det nu led mot aftonen, skulle Pelle ut och visa sitt mästernprof. Han gick därför bort och upptog sina penningar, men först undersökte han dock trakten deromkring och förnam att Armeniens hufvudstad låg mycket närmare än hvad han hade förmodat. Han återvände nu till rövvarrekulan och lemnade sina pen-

. ACC. NR M. 9460:41

41
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ningar åt rövvarne och de lofordade hans skicklighet, att på så kort tid hafva kunnat komma åt så mycket penningar? "Jo", svarade Pelle, "det lyckades mig att under konungens skattekammare få trenne stenar lösa. Genom dessa gick jag in och hemtade dessa penningar; och som der äro många egodelar förvarade, är det mitt råd, att I samtliga begifven er dit för att rent af utplundra skattekammaren, och annat prof tarfvas väl ej, att jag visar, ty I kunnen då sjelfve se, att jag tjent er troget. Detta förslag tycktes dem alla bra, och de utnämnde Pelle till sin höfding.

När det nu kom till den andra natten, så skulle de alla gå åstad att värfva rikeömar; men de lemnade Pelle ensam hemma. Han hade dock allt sin plan uppgjord, hur han skulle ställa sig, och så snart de lemnat kojan, började han att undersöka densamma. Han kom då till en dörr, som han ej förr sett, och där satt en nyckel. Han låste upp dörren, och till hans stora förvåning trädde ett vackert fruntimmer emot honom och frågade, om befriel- sens dag nu vore inne. "Min nådigaste fröken", svarade Pelle, "ty så bjuder edert utseende mig att nämna eder, säg mig, hvam Ni är, och för hvad orsak Ni här blifvit instängd." Hon svarade: "mitt namn är Klelia, och är jag dotter af konungen i Armenien. Då jag en gång med min högt älskade faders tillåtelse vandrade i lundarne kring hufvudstaden, blef jag af dessa skändliga men- niskor bortförd hit, och då jag ej godvilligt velat uppoffra

ACC. NR M. 9460:42.

42
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

min jungfruära för att tillfredsställa deras lustar, så hafva de nu satt mig hit för att med tvång taga af mig det jag ej frivilligt velat lemna. "Mitt namn är Pelle", sade han, "och jag är en främling här. Jag har farit på ett skepp, som eder sörjande fader utsändt för att uppsöka eder, sköna prinsessa, och är det mitt råd, att vi begifva oss härifrån, innan rövvarna återkomma, ty jag tror, att de valt en längre väg än behöfligt varit.

De samlade nu till sig så många af de rikedomar de kunde medföra och begåfvo sig derifrån tagande vägen nedåt stranden, för att se, om det var något skepp, som skulle segla till Armenien och nu låg samma fartyg der, som Pelle förr hade seglat på. Han gick då till kaptenen och frågade honom, om han ville taga Pelle och prinsessan med sig hem till Armenien. Härtill jakade kaptenen. Pelle och prinsessan gingo ombord, fartyget lyftade ankar och gick till segels. Men under deras sjöresa hade prinsessan virkat en hårpung och inflätat i den en guldtråd som hon gaf till skänks åt Pelle, sägande att han skulle bevara den till ett minne af henne. Denne band han nu om sin hals och hade den ständigt invid sitt bröst. Men nu kunde ej kaptenen längre styra sin afund mot Pelle derföre att denne skulle få den lön, som kaptenen så länge eftersträfvat. Han yppade sin afsigt för besättningen, och som denna utgjordes endast af arga skalkar, så voro de

ACC. NR M. 9460:43.

genast med om hans råd, i synnerhet som kaptenen lofvade, att besättningen skulle få Pelles rikedomar. Den, som låter hin onde få taga ett steg inom sig, måste snart inrymma honom helt och hållet. När fartyget nu var i öppna sjön, stormade de med dragna svärd in i Pelles hytt för att mörda honom. När Pelle såg deras tankar, sade han: ett mord är en stor synd, som säkert skall ådraga Er himmelens svåra straff. Gifven mig då hellre skeppsluckan, så vill jag sjelf förtro mig åt böljorna. Då skolen I ej hafva något att svara för, utan har jag då sjelf vållat min död." De gäfvo honom skeppsluckan, vid denna band sig fast och de sänkte den i sjön, hafvande Pelle nu ej mera med sig än sin penningpung. Derefter störtade de in till prinsessan med dragna svärd och tvingade henne att med ed lofva säga att de hade frälst henne. Hon låg gråtande vid deras fötter och tänkte blott på sin befriare; men hon måste dock lofva att vid framkomsten säga, att kaptenen hade frälst henne från en stor jätte. Sedan delade besättningen Pelles rikedomar sig emellan.

Nu vilja vi gå till Pelle och se hur han har det. Han sitter upprätt på sin underliga farkost och drifves af och an på böljorna. Till all lycka var det imellertid vackert väder den dagen, och Pelle blef drifven mot land. Han lösgjorde sig och steg af sin båt. Uppkommen på land märkte han, att han hade landat på samma ställe, som förra gången, och han tänkte: nu

2/3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:44

har jag ej som förra gången penningar att hjälpa mig med, och träffar jag nu rövvarne så har jag ej annat än en skamlig död att förvänta." Men han var ej van att fly och satte alltid sin förtröstan till Gud, och han lade sig att sofva under samma träd, der han förra gången sofvit. Som han nu låg och sof, kom det en kall hand och strök honom öfver pannan. Pelle spratt till och såg i månskenet, att framför honom stod samma gast, för hvilken han betalte de sex styfverna. Denne frågade: "hvad ville du heldst nu?" "Hvad jag ville, det vore att vara i Armeniens hufvudstad innan det skeppet anländer, som förer prinsessan." "Det skall du vara, innan innan tuppen gal första nattvåkten; sätt dig blott upp på min rygg!" sade gasten. Pelle gjorde det, och så bar det af, så att han inte kunde se någonting. I ett nu voro de framme. Gasten satte honom på torget i Armeniens hufvudstad och försvann strax derefter.

Här stod nu Pelle ensam och funderade, hvad han skulle företaga. Bäst han såg sig omkring, fick han se en skylt, som tillkännagaf, att konungens hofskomakare bodde der. Han tänkte på, att han hade lärt i skomakareyrket, och så gick han in till skomakaren och begärde arbete. Skomakaren helsade honom vänligt och sade, att han till i morgon skulle göra ett par stöflar färdiga åt konungen, om han ville förtjäna sin första frukost. Pelle sade, att han skulle fullgöra detta, om han finge ett ensamt

44
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460-457

45-
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

rum att arbeta i. Detta lemnades nu honom. Knappt var Pelle ensam, förrän han påkallade gästen, (hvilken, när han kom, kastade mästare och lärpojkar af sina stolar på golvet.) Denne visste genast, hvad Pelle ville, och sade till honom, att han skulle lägga sig i god ro att sofva, emedan arbetet skulle vara färdigt i behörig tid. Om morgonen när Pelle vaknade, stodo stöflarna färdiga på bordet, och med dessa i hand inträdde Pelle och helsade godmorgon på mästaren. När nu mästaren kom hem med stöflarna så frågade kungen honom, om han hade hjort det arbetet sjelf och han sade att det tillhörde en gesäll, som han varit så lycklig att få i sin tjänst. Konungen beställde mera arbete, och Pelle fick således godt rykte om sig.

När kom den ståtliga kaptenen och lopp med sitt skepp in i hamnen. I staden, vardt så stor glädje att alla menniskor skulle ner till skeppsbrom och se prinsessan. Konungen sjelf och alla hans herrar och drabanter skulle tåga ned och möta henne. När de kommit, framträdde kaptenen och omtalade, med fagra ord och höfviska åtbördor huru han med stor möda slagit en stor jätte för att frälsa henne. Häruti instämde hela besättningen. Under tiden låg prinsessan gråtande vid sin faders bröst. Alla trodde att det var glädjetårar, men hon tänkte blott på sin befriare och hans sköna, ädla gestalt, samt att hon sjelf mot sin vilja skulle blifva förmäld med en man, till hvars brottsliga dåd hon

ACC. NR M. 9460:46.

varit vitne. De tågade nu med stor högtidlighet upp till slottet, kaptenen blef utnämnd till riddare, och till besättningen lät konungen utdela stora belöningar. Nu var en stor glädje i hela staden, och i synnehet fröjdade konungen sig åt återse sin älskade dotter. Endast prinsessan var ledsen och med hvarje dag, som bröllopet nälkades, vardt hon mera sorgsen, men ingen visste hvarför. Ett präktigt bröllop tillställdes, och som det äfven med dans skulle firas, skulle göras nya skor åt prinsessan. Åt hofskomakaren uppdrogs att göra dessa. Mästaren lemnade detta arbete åt Pelle Båtsman. Pelle lofvade, att han skulle göra det, men med det vilkor, att han sjelf finge hembära dem och mottaga betalningen. Detta nekade ej mästaren honom. När det nu blef qvällen så skulle Pelle börja att arbeta. Knappt var han ensam, förr än han påkallade gästen, och denne infann sig genast. Pelle sade nu, att han skulle hafva skorna färdiga till i morgon. "Skall ske" sade gästen "lägg dig i god ro att sofva!" Pelle lade sig och om morgonen stodo skorna färdiga på bordet. Han klädde sig nu, kammade sitt långa hår ner i pannan för att ej hans klara blå ögon skulle synas och för att blifva fullt lik en skomakaregesäll. Han vandrade sedan upp till slottet och trädde in till prinsessan, som till hälften låg på en vilobädd. När hon nu hörde Pelle komma in reste hon sig upp, och torkade tårarna ur sina förgråtna ögon, och Pelle räckte nu fram skorna åt henne.

46
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:47.

47
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När han skulle emottaga betalningen framtog han sin pung, på det att hon i den måtte inlägga penningen. Då kände hon strax igen densamma och frågade hvar han fått den? Pelle svarade: "den har jag fått af en skön prinsessa, som jag en gång frälst från en stor skara röfvare." Det föll henne då in, att det ej kunde vara någon annan än Pelle Båtsman, som nu stod framför henne ehuru lik en skomakaregesäll. Hon gick honom ett par steg närmare, strök med sin hvita hand håren från hans ögon, och kände genast igen honom; och att de båda helsade hvarandra med kyssar och famntag, det kan hvar och en tänka sig, som efter en lång skilsmessa råkar en trogen vän.

Under det de så höllo hvarandra omfamnade, kom konungen in; ty han kunde ej länge vara från sin dotter. Till sin stora förvåning får han nu se henne i armarna på en skomakaregesäll. Prinsessan trädde då fram till konungen och sade, att han ej vore någon skomakaregesäll, utan hennes befriare, icke från en jätte, utan från en stor skara fräcka och vilda röfvare; och att han blifvit på det grymmaste sätt öfverfallen, och h^on sjelf tvingad att aflägga ed på att kaptenen hade frälst henne. När nu konungen fick höra detta, sade han till dem, att de skulle hålla Pelle förborgad på ett rum i slottet. När det nu kom till den dagen, att brölloppet skulle firas, sade konungen, att de väntade en prins, och ville han att de skulle spisa först, innan vigseln

ACC. NR M. 9460: 48.

skedde. Konungen satte sig först vid bordet och sedan Pelle och näst honom prinsessan och sedan kaptenen; men Pelle hade bundit på sig ett lösskägg, så att kaptenen ej kände igen honom. Under det de spisade, sade konungen till kaptenen: "om det skulle hända, att en menniska blefve öfverfallen på sjön och dömd af med lifvet, hvad skulle den hafva till straff, som gjorde detta?" Då svarade kaptenen: "den vore inte bättre värd än att lefvande kokas i tjära." "Då har du nu dömt dig sjelf", sade konungen, hvarvid Pelle slet af sig skägget och då kände kaptenen igen honom och blef mycket förskräckt, ty han trodde, att Pelle längesedan var förvandlad till mat för fiskar och hafsdjur. Han bad nu konungen om nåd men denne ville låta ej beveka sig, utan hade han dömt sig sjelf, så skulle också domen gå i fullbordan. Men nu fälde Pelle en förbön för kaptenen och då blef domen vid det, att han skulle fara från Armeniens gränser och aldrig mera visa sig der.

Sedan blef bröllop hållet, och Pelle och prinsessan lefde så tillsammans som det anstår äkta makar, och bröllopet varade i många dagar och räcker ännu idag om det ej är slutadt. Sedan var jag ej med längre.

Aug. Jönsson.

Kalmar.

48
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:49.

BRYDDE.

Det var en gång en gammal konung, som hade en enda son, hvilken het Brydde. Då fadern låg på sin dödsbädd, förmanade han sonen till gudsfruktan och sedlighet och sade till honom, att det enda han finge i arf var den gamla bössa, som hängde på väggen. Fastän hon såg dålig ut, hade man aldrig skjutit miste med den. Brydde försåg sig med kulor och krut samt gick ut åt en stor skog, för att söka sin lycka i verlden. Sedan blef han varse ett stort berg; ofvanpå berget satt en liten trollunge, och nedanför berget var ett lejon och en drake, som höllo en skarp strid sig emellan, om hvem som skulle hafva trollet. Brydde laddade sin bössa och fälde båda dessa djur. Trollet blef gladt öfver sin befrielse, sprang ned af berget, tackade Brydde och bad honom följa sig till sin faders gård, så skulle han få tre ting, hvilka han ville önska sig. Då de kommo fram, mötte de bergkonungen, för hvilken trollungen omtalade att Brydde frälst honom ur lifsfara, och att han för denna välgerning fått lof att välja bland faderns bohag tre ting, hvilka han ville. Nu gick Brydde i stallet för att utvälja sig en jagthäst. När han fick se de ståtliga hästar der voro, sade han: "Jag är litet van vid ridt; faller jag af dem, kan jag bryta både hals, armar och ben af mig," Derpå gick han ut af stallet. När han kommit ut på gården, tala-

49
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A. 531

ACC. N:R M. 9460:50.

de trollungen till honom ochsade: "Det var ock ditt bästa råd; ty förrän du hunnit tio steg från stallet, hade du sutit på en halmkärffe. I detsamma fick Brydde se en liten åsna, som gick på gården. "hm, hm!" sade han, "den passar mig bra; faller jag af den, har jag inte långt till jorden." Sedan följde Brydde trollungen dit der alla seldonen funnos, för att utvälja sig ett betsel; sådana funnos af alla slag. Men trollungen hade sagt till Brydde, att han ej skulle taga af de vackraste. Brydde tog ett gammalt rostigt jernbetsel och en gammal jernpipa. Denna pipa var så inrättad, att när han blåste i ena änden, skulla alla djur på marken komma till honom och bringa honom i tillfälle att skjuta hur många han ville. När han åter blåste i andra änden skulle de qvarblifne lefvande djuren fly, hvar på sitt håll. Äfven hade trollungen lofvat Brydde, att han skulle hjälpa honom utur nöd, när han tillkallades. Brydde tackade för gåfvan och löftet, som han fått. Sedan tog han sin åsna och red derifrån bort till ett furste slott för att der taga tjänst som jägare. Fursten hade en trotjenare, som hette Falkenhof, hvilken då han anmälde Brydde, dervid yttrade: "Jag anser honom mera duglig att fånga loppor i er skinnpels, än att döda djur på marken." En dag utsattes för en stor jagt, vid hvilken alla furstens underlydande jägare uppmanades att infinna sig. Falkenhof utvisade jagtstället i en skog, der ingen i mannaminne hade sett

50
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:51

ett vildt djur. När jägarne blifvit fördelade, hvar och en på sitt ställe, blåste Brydde i sin pipa, och djur kommo från alla håll, så att det blef tillfälle att skjuta så många de ville. Sedan blåste han i andra ändan af pipan, hvarvid de lefvande djuren flydde åt alla håll. Derpå togo jägarne afsked af hvarandra, skildes åt och drogo hem. Brydde deremot gick till sitt rum. Emellertid hade furstens gemål, som hette Florabella, blifvit bortröfvad. Hon eftersöktes med all kraft, men återfans ej ändå. Då omtalade Falkenhof för fursten, hur det tillgått vid jagten, att Brydde hade framkallat djur i skogen och troligtvis äfven egde förmåga att utföra öfvernaturliga gerningar. När fursten och Falkenhof hade samtalat härom, uppkallades Brydde för att tillfrågas om han ej kunde åtaga sig att tillrättaskaffa furstinnan. Han lofvade att göra det, om det stode i hans magt. Brydde gick ut, i bedröfvad öfver det värf han åtagit sig. Då han kommit in i stallet vände åsnan sig emot honom och frågade: "hvarför han var så bedröfvad." Brydde blef förskräckt och frågade: "hvilken har gifvit dig mål och förmåga att tala, du, som är ett oskäligt djur?" Åsnan svarade: "Bry dig ej om det, utan säg endast, hvari din sorg består. Brydde omtalade att han fått tillsägelse att uppsöka den bortröfvade furstinnan. Då sade åsnan: "Du skall gå upp till fursten, begära tolf tunnot hackor, tolf tunnor spadar, tolf tunnor hästkosöm och tolf kuskar som köra allt detta.

37/
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9460:52.

52
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sedan åsnan gifvit honom ytterligare föreskrifter, gick han till fursten och framställde sitt ärende. Fursten lofvade, att förskaffa honom hvad han önskade. När allt var färdigt begaf sig Brydde på väg, ridande på sin åsna; kuskarne följde honom efter. Sedan färdades de genom en stor skog, Brydde lemnade kuskarne i skogsbrynet och red ensam fram till förr omnämnda trollgård. Här anmälde Brydde sitt ärende och efterfrågade den bortröfvade furstinnan Florabella. Härpå svarades: "Hon fins här; men du skall tre gånger uppsöka henne, inna du får henne härifrån. Brydde blef utvisad; gick ned i stallet till sin åsna och omtalade hvad som händt. Åsnan sade: "det skall nog gå bra, om du vill göra som jag säger. När du kommer in i ett rum, der du får se mycken grannlåt, så skall du taga en sax och klippa af den gröna silkes-tråd, du ser der. Brydde gjorde som åsnan sade. I det samma kom Florabella och sade: "Brydde, klipp mig inte, här är jag." Brydde blef för andra gången utvisad; Neddkommen i stallet omtalade han för åsnan, hur det gått för honom. Åsnan sade: "När du vattnar mig, skall du taga det halmstrå, som ligger utanför stallet, och afskära det. Vid det Brydde skulle skära strået, kom Florabella och sade: "Skär mig icke, här är jag!" Brydde och Florabella följdes åt upp till trollfrun för att omtala, att han för andra gången uppletat henne. Brydde blef för tredje gången utvisad. Då han inträdde i stallet, sade åsnan: "När du skall uppleta henne för tredje gången, skall du taga den brödkaka, som står

ACC. NR M. 9460:53.

3-3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ytterst i ugnen, och med en knif sticka i henne. Brydde gjorde så. I detsamma kom Florabella och sade: skada mig ej, här är jag. Inkomna till trollfrun sade Brydde: "Nu har jag uppletat henne för tredje gången." "Icke dermed nog", svarade trollfrun. Florabella skall nu tre gånger uppleta Brydde. Brydde gick ned i stallen till sin åsna, blef strax förvandlad till en råtta och sprang upp i krubban. I detsamma kom Florabella springande och sade: "haha Brydde! jag ser dig nog." I detsamma blef han återställd i sin förra skepnad. De följdes nu åt upp till trollfrun: "Här har jag Brydde." Han nedgick igen i stallen, blef strax förvandlad till en fluga, hvilken kröp in i ett hål. Då kom Florabella och ropade: "Göm dig ej Brydde, jag ser dig." Sedan följdes de åt till trollfrun. "Här har jag honom för andra gången," sade Florabella. Äfven nu gick han ned i stallen, förvandlades till en broms och gömde sig i åsnans öra. Nu kom Florabella och sade: "göm dig ej, jag ser dig. Sedan följdes de åt till trollfrun och tillkännagåfvo, att de nu uppfyllt hennes befallning. "Icke nog än då," svarade hon: "Du Brydde skall tämja en häst som heter Busefalus, på hvilken Alexander den store red i sina dagar. Brydde gick ned till sin åsna, omtalade det för henne och frågade hur han skulle göra. Åsnan sade: Du skall taga betslet med dig, klättra upp i ett träd och skramla med betslet tre gånger. Första gången du gör det, är hästen trehundra mil från dig; andra gången

ACC. N:R M. 9460:54

är han halfvägs och tredje gången framme hos dig. Då skall du kasta betslet på honom; sedan är han tam. Brydde gjorde så, och det lyckades; derefter gick han upp till trollfrun och sade: "nu är hästen tam." Hon svarade: "Då får du taga den med dig, när du färdas härifrån. Brydde skyndade att med Florabella begifva sig i väg mot fursteslottet. Sjelf red han på hästen och Florabella på åsnan. När de kommo till skogsbrynet, der han lemnat sina kuskar förkunnade åsnan, att de skulle gräfva en håla i jorden. Det gjorde de. Brydde red nu före och de andra efter under jordytan; ty hästen Busefalus egde förmågan att trafva såväl under som ofvan jord. När de nu hade ridit till de kommo till furstens egor, grofvo de sig upp igen. Uppkomna träffade de trollfrun, som frågade, huru de kommit förbi hennes förposter, hvilka hon utsatt vid skogsbrynet. Brydde svarade: "Dina förposter ansåg jag för en myggdans, hvilken jag bortkörde med en qvast. Inkomna i furstens skogar bad Isabella, att de skulle hvila en stund. Brydde steg af sin häst och band den vid ett träd. Florabella steg af åsnan, hvilken fick gå lös. Florabella insomnade. Då bad åsnan Brydde, att han skulle gå in i en stuga, låna en yx och hugga hufvudet af henne, derefter taga af blodet och dermed stryka det yttre af huden. När han gjort det, stod framför honom en den vackraste prins. I detsamma kom Falkenhof och fick se Florabella och Brydde samt begaf sig genast till

54
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M9460:55

slottet för att ljuga på dem båda, att de voro kära i hvarandra. När fursten fick veta att furstinnan var återfunnen, skyndade han sig i följe med Falkenhof att möta Brydde och Florabella. Nu blef en obeskriflig glädje emellan de båda makarne, som åter hade träffat hvarandra. Florabella och prinsen satte sig upp i furstens vagn, Brydde red vid sidan. Falkenhof tillrådde nu fursten, att döma Brydde till galgen för det han hållit furstinnan kär. Detta råd antog fursten och dömde Brydde, att han skulle hängas. Utkomna till galgbacken, kom Brydde att tänka på trollungen, som lofvat honom hjälp, när han råkade i nöd. Strax efter stod trollungen, som nu var ett vuxet troll framför honom och frågade, hvad han hade att befälla. "Jag beder att Falkenhof får hänga i den galgen som han beredt åt mig"; hvilket ock trollet genast verkställde. Brydde blef nu rikligen belönad för det värf han uträttat. Han vardt sedermera gift med fursteparets enda dotter, en vän och vacker tärna, samt ärfde furstendömet efter svärföräldrarnas död.

Ola Svensson

Hellaryd.

855
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:56.

ENBUSKEN.

Det var en gång en man, som hade en god och beskedlig hustru; med henne hade han en son. Hustrun dog och mannen gifte sig för andra gången, medan gossen var mycket ung. Hans nya hustru var stygg och elak mot sitt styfbarn och kunde aldrig se det utan att förtörnas. Af deras äktenskap föddes en dotter. Fadern var om dagarna ute på arbete. Vid ett sådant tillfälle var modern ensam hemma med barnen. Hon gaf då dottern ett vackert äpple. Flickan tackade och sade: "mor, gif bror ett äpple med!" Modern bad honom derpå gå ut i köket något ärend. Derpå sade hon till gossen: "Kom hit till kistan och tag sjelf ut det äpple, du mest tycker om!" Vid det gossen lutade sig ner i kistan, fällde modern ned locket, hvilket strax afhögg hufvudet på gossen. Sedan tog modern och satte hufvudet på sin förra plats, band ett kläde om halsen samt satte gossen på en stol vid dörren med ett äpple i handen. När flickan kom in, sade hon: Bed honom gifva dig smaka af det, gör han det icke, så gif honom en örfil. Dottern gjorde efter tillsägelse. Vid hon slog till honom, flög hufvudet långt bort. Nu tog modern och högg gossen i små bitar, lagade till en soppa deraf åt fadern, och förbjöd flickan omtala det sägande, att det skulle gå henne på samma vis, om hon ej tege.

56
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:57.

57
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När fadern kom hem, frågade han efter gossen, men derom fick han dock ej någon upplysning. Modern framsatte sedan soppan, och mannen åt med begärlighet samt sade sig ej hafva smakat bättre anrättning på länge. När han åt kastade han de ben som funnos i soppan, under bordet; men dottern samlade tillsammans dem och knöt in dem i en silkeduk; sedan gick hon ut och grof ned dem under en enbuske, som stod der strax intill. Gossen förvandlades nu till en fogel, som flög bort till en guldsmeds boning, satte sig i ett träd och sjöng: "För mig min moder lade försåt" m.m. Detta hörde guldsmeden. Han sprang ut och fick se, hvar fogeln satt i trädet. Guldsmeden sade: "sjung den vackra visan omigen. Fogeln svarade: "inte utan betalning." Då gaf smeden fogeln den kedja, på hvilken han arbetade. Nu sjöng fogeln visan än en gång. Sedan flög han bort till en skomakareverkstad och satte sig utanför och sjöng sin visa. Skomakaren lyssnade förvånad; han hörde ej allt, hvarför han bad fogeln sjunga visan en gång till. "Jag sjunger icke två gånger för intet," sade denne. Då gaf skomakaren hohom ett par vackra röda känger, och han sjöng omigen. Sedan flög han, bärande kedjan om halsen och skorna i sina klor, bort till en qvarn, der han satte sig på taket och började sjunga. I qvarnhuset sutto tjugo drängar och höggo på en qvarnsten. När fogeln sjungit ett par strofver, stannade de åtta; då han sjungit till slut, hade alla drängarna slutat sitt arbete. De bådo ho-

ACC. N:R

M. 9460:58.

nom sjunga omigen; men han gaf dem det svar han gifvit de andra, att han ej sjöng två gånger för intet. Då gånvo de honom den qvarnsten, de hade tillhuggit, hvarefter han sjöng sin visa en gång till. Sedan trädde han kvarnstenen på halsen, flög mot sitt hem och satte sig på taket samt började sjunga sin visa. Vid det fogeln började sjunga: "För mig min moder lade försåt"m.m. bleknade modern och sade sig vara mycket sjuk. Flickan sade:"Jag skall åtminstone ut och se den vackra fogeln." Vid det flickan trädde ut om dörren, släppte han ned kängorna till henne. Hon skyndade in och visade hvad hon fått. Då gick fadern ut och till honom nedsläppte fogeln guldkedjan. Han gick in och sade till sin hustru, att hon äfven skulle gå ut och få något. Hon ville icke gerna, men gick likväl. Vid hon trädde ut, släppte fogeln ned qvarnstenen, hvilken krossade modern. I samma ögonblick förvandlades fogeln till en vacker gosse, i hvilken fadern och systemen med glädje igen kände son och bror. Gossen omtalade sedan, hur den elaka styfmodern hade gjort med honom, och fadern vardt nöjd, att han återfunnit sitt barn och sluppit sin elaka hustru.

Ola Svensson.

58
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:59.

MANNEN SOM SKULLE VARA HUSMODER.

Det var en gång en man, som var så argsint och knarrig, att han aldrig tyckte, att hustrun gjorde nog. En gång då han var ute och arbetade på åkern, skulle hustrun bära middagsmaten till honom. Hon hade mycket att göra och kunde icke komma till den tid då han var van att spisa middag. Häröfver var han svår- ligen uppbragd samt svor och larmai, som en turk. "Kära vän, var icke så ond" sade hustrun; "i morgon skola vi byta arbete; du skall få vara hemma och sköta hemsysslorna, jag skall gå ut på ängen." Detta tyckte mannen bra om. Om morgonen gick hustrun ut på ängen, och mannen skulle börja sitt arbete. Först skulle han kerna smör; men då han hade kernat en stund, blef han törs- tig och gick ned i källaren att tappa dricka. Medan han gjorde det, fick han höra att grisen var kommen in i köket, hvarest kernan stod. Han sprang det fortaste han kunde upp ur källaren och hade tappan i handen. När han kom upp, fick han se, att gri- sen hade stjelpt omkull kannan, och all grädden runnit ut. Han glömde, att han icke hade satt tappan i tunnan, och gaf sig åstad efter grisen. Han hann honom i dörren och gaf honom ett så svårt slag att det arma djuret vardt liggande död på fläcken. Först nu kom han ihåg drickatunnan och skyndade sig ned i källa- ren; men då var allt drickat utrunnet. Han gick ned till mjölk-

359
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A. 1408

ACC. N:R M. 9460:60.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

boden och fann då så mycket grädde, att han kunde börja kerna igen. Då han hållit på dermed en stund, kom han ihåg att Koen stod inne och icke hade fått hvarfoder eller vatten, ehuru det var långt på dagen. Som han nu hade brådt med smöret var det icke tid att köra kon på ängen. Han visste att det växte ymnigt gräs på taket och ärnade leda kon ditupp. Derföre lade han en plankan från marken upp åt taket, och som huset låg nedanför en brant backe, så trodde han, att det nog skulle gå för sig. Först skulle han vattna kon, men han torde icke låta kernan vara inne. Hans minsta gosse kröp nemligen omkring på golvet och mannen var rädd att barnet skulle välta omkull kernan. Han tog henne derför på ryggen och gick så ut till brunnen för att langa upp vatten till kon. Men då han böjde sig ned, rann grädden ned i nacken på honom och så ned i brunnen. Det var snart middag och ändå hade han icke fått något smör. Han ledde nu upp kon på taket och gick sjelf in i köket för att koka gröt.

Medan han höll på härmed, tänkte han att kon kunde falla ned af taket och bryta hacken af sig. Derför tog han ett rep och band det om kon och firade det ned igenom skorstenen. Den andra ändan knöt han om sitt ben, ty han menade, att om kon föll ned, så kunde han nog med repet draga upp henne igen. Medan han så stod der, föll kon ned af taket och drog honom upp i skorstenen, hvarest han blef sittande fast, Under det ~~han~~ att kon sväfvade

ACC. N:R M. 9460:61.

emellan himmel och jord. Hustrun hade väntat i sju långa och sju breda timmar på att mannen skulle komma och kalla henne till middag; men då hon tyckte det dröjde väl länge, gaf hon sig mot hemmet. När hon kom, fick hon se, huru kon sväfvade i luften och skar derför genast af repet med en knif, hvarvid mannen föll på hufvudet ned i köttgrytan.

Oskar Åkesson
Asarum.

61
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Efter Asbjörnsson
af 1896?

ACC. NR M. 9460:62.

FRÅGORNA.

Det var en gång en Konung, som hade en dotter. Hon var så
vrang i ord att ingen kunde målbinda henne. Konungen satte då
ut, att den som det kunde, han skulle få henne och dertill halfa
konungariket. Tre bröder, som hade hört detta, föresatte sig att
pröfva sin lycka. De två äldste, som trodde sig vara de klokaste
gafvo sig åstad; men de kommo ingen väg med henne och fingo
straff till på köpet. Då gaf sig den minste iväg och när han ha-
de gått et stycke fann ~~han~~ en vidja; den tog han upp. Då han
hade gått ett stycke till, fann han en gammal kruka. Då han åter
hade gått en bit, hittade han en död skata, och litet derefter
ett krokigt bockhorn; om en liten stund fann han maken dertill
och när han gick öfver åkern vid Kungsgården, hvarest gödsel var
utströdd fann han en utliten skosula, hvilken han äfven tog upp.
Alla dessa saker tog han med sig och vandrade så upp till prin-
sessan. "God dag", helsade han. "God dag", svarade hon tillbaka.
"Får jag steka denna skatan", sade han. "Jag är rädd den spricker",
svarade hon. "Å det har ingen fara", återtog han, "jag slår den-
na vidjan om henne." Fettet rinner af henne", genmälte prinses-
san. "Jag håller denna krukan under", svarade pojken. "Du är så
krokig i ord", sade prinsessan. "Nej, jag är inte krokig; men
detta är krokigt", sade pojken och drog fram hornet. "Nej, nu
har jag aldrig sett maken ropade prinsessan. "Jo här ser du ma-

62
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A 853

ACC. N:R M. 9460:63.

ken", och drog fram det andra hornet. "Jag menar att du är ut-
gången för att målbinda mig", sade hon. "Nej", återtog han, "jag
är inte utgången; men denna är utgången." Med detsamma tog han
fram skosulan. Hårtill kunde prinsessan ej svara något och så
fick pojken henne och halfta konungariket på köpet.

Oskar Åkesson.

63

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Efter Asbjørnsen
og Woe?

ACC. N:R M. 9460:64.

OM EN YNGLING.

Det var en gång en torpare, som hade tre söner. Den yngste hade ändafrån ungdomen endast suttit i spiseln och mätt aska; men nu blef det annat af, ty föräldrarna dogo nästan på en och samma gång. Nu skulle sönerna ut att försörja sig sjelfva. De två äldste hade lärt ett yrke, att hugga ved i skogen; men den yngste hade icke lärt något annat, än att sitta i spiseln och mäta aska, hvarför han af bröderna kallades Fröjdeaskengod. En dag gick han ut i skogen. Der fick han se en stuga, uti hvilken en trollkäring bodde. Han gick strax åt det hållet. När han kom dit frågade käringen, hvar han var för en. "Mitt tillnamn är Fröjdeaskengod." Käringen sporde honom vidare, om han hade flera bröder. "Ja, två." "Gå genast hem efter dem." Fröjdenaskengod gick strax hem efter dem. Käringen hade tre döttrar. På dem satte hon silfverkronor, för att kunna känna dem ifrån Fröjdeaskengod och hans bröder. Om qvällen, när de hade lagt sig, sade F., som var klokare än alla andra menniskor, till bröderna, att käringen fram på natten skulle komma in och döda dem. De borde därför när döttrarna somnat, taga kronorna af deras hufvuden och sätta dem på sina egna. Bröderna gjorde som han sagt dem. Om natten kom käringen in för att döda dem, men dödade i

64
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

H. A. 327 B

ACC. NR M. 9460:65.

65
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

stället sina döttrar. Derpå gick hon ut och lade sig. En stund derefter väckte Fröjdeaskengod bröderna och sade till dem, att de skulle taga så mycket silfver och guld, som de kunde bära, och gå sin väg. När de gingo derifrån, kommo de till ensjö, hvilken de rodde öfver. Fröjdeaskengod lät tillsäga i kyrkorna, att han ville köpa kalfskinn. När han hade fått så många han ville, sydde han en stor säck. En dag gick han till käringen. "Goddag mor!" sade F. - "Tack skall du ha; sitt ner, jag vill ge dig litet mat, innan du går. - Nu satte käringen på en stor kittel full med lut, uti hvilken hon lade något annat, som han inte såg, och lät det koka. Du skall äta upp alltsammans, eller kallar jag tillsammans alla käringar som finnas, och skola vi rifva sönder dig i små stycken. Han började på att äta. "Är du icke död än?" frågade käringen. Nej, han åt till ~~den~~ hade ätit upp alltsammans; då var skinnsäcken full. "Är du inte död?" Nej jag dör inte förr än jag får se eder brudklädning." "Ja, det kan du väl få." - Käringen gick strax efter den. När hon kom in, hade F. stungit hål på säcken; nu trodde käringen att han var död; därför sprang hon genast bort för att hemta andra käringar; ty hon trodde, att hon hade gjort ett stort under. Fröjdeaskengod skyndar sig ner att taga brudklädningen, hon var af silfver och blänkte som solen, samt gick sin väg derifrån.

H. Svensson.

ACC. N:R. M. 9460:66.

66
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En gammal saga berättar följande:

I Ysane bodde fordom en bonde, hvilkens namn jag icke känner, men ändock kan jag berätta följande märkvärdiga saga från hans tid:

Nämde bonde, hade en piga, som tidigt en söndagsmorgon enligt sin husbondes bud skulle gå ut i marken för att vakta korna. Sålänge solen ej verkade någorlunda starkt förmådde hon hålla sig vaken; men då klockan gick till 8-9 på morgonen började det bli mycket varmt, hvarför hon lade sig på en ^{belägen} derstädes stor sten för att sofva. Medan hon sof, blef hon af trollen, som bodde der intagen intagen i berget och kunde således ej komma hem om dagen med sin husbondes kor. Husbonden började undra, hur det kunde vara, att inte pigan kom hem med korna, och begynte söka med all flit efter såväl korna som flickan. Längre sökte han naturligtvis ej för att hitta korna, alldenstund han visste hvar flickan betat dem; men flickan som betat korna fann ^{av} ej, utan fick hon bli kvar hos sitt nya husbondefolk hvilka foro omkring ganska vidlyftigt med henne. Torsdagsaftonen sedan hon intogs i berget kom ^o/trollen hem till bonden, der pigan var hemma, gingo in i stugan och började en lustig dans på golfvat. Då de dansat en stund, rusade de ut genom dörren och igenom fähuset samma håll som pigan kört med korna om söndagsmorgonen. Nästa

ACC. N:R M. 9460:67

67
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

torsdagsafton kommo de också hem till bonden i stugan och började dansa i en ring på golfvet med pigan midt i ringen. Då de dansat en stund, rusade de ut om dörren, lika som förra gången och åt samma håll. Bonden omtalade för sina grannar, hvilka främman gäster han haft der två torsdagskvällar å rad, och trodde han att de också skulle komma följande torsdagsafton. Äfven tyckte han sig känna igen sin piga ibland sällskapet och bar^d derför en af sina närboende, som han såväl som de öfriga byns invånare ansågs för att kunna som de sade "mer än rätt fram", att han skulle taga pigan igen från trollen, hvilket han också åtog sig att göra. Tredje torsdagskvällen, då trollen väntades, gick ovan nämnda gubbe till stället för att försöka taga taga pigan, om trollen komme som de andra gångerna. Då han suttit en stund kom det väntade sällskapet och började som förut att dansa i en ring med pigan i ringen. Då de dansat en stund, gick mannen, som skulle taga flickan ut i förstugan för att kunna ta fatt på henne i dörren, då de skulle ut. Strax efter hon var utgången, kommo trollen och skulle som förra gången resa hem med pigan; men han stod i dörren och tog fatt i henne och skuffade henne in i stugan satte sedan en stor knif i dörren så att trollen ej skulle få magt att gå in. Men de stodo utanför och bådo, att de måtte få sitt sällskap med sig. Pigan var alldeles vild i

ACC. N:R M. 9460:68.

stugan och ville ut till sina kamrater - så kallade hon trollen - och denna vildhet fortfor i en åttadagars tid, under hvilken tid hon beständigt måste vaktas. När hon sedermera kom till sans omtalade hon att strax efter hon kom till trollen så nöpo de henne i öronen och slog henne då kyrkklockan hördes; men då klockan åter tystnade, voro de skickliga vid henne igen. Äfven sade hon, att de ej kunde taga något från de kristne, utan hon rörde vid det först, och gingo de midt på dagen osynse bland folk och togo hvad de behagade.

Per Persson.

(Ysane)

68
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9460:69.

EN TORPARES ÄFVENTYR.

Det var en gång en torpareson, som gick ut i skogen för att jaga. När han hunnit ett stycke fick han se en död ox ligga på ett ställe och der bredvid ett lejon, en hund, en falk och en myra, som stodo och åte af aset. Då ynglingen kom dem nära fingo djuren se honom, och eftersom alla djur på den tiden kunde tala, föreslog björnen, att de skulle bedja torparesonen byta oxen dem emellan.; de bådo honom derom, och han bytte ^e ~~en~~ ^{en} oxar sålunda: Lejonet och björnen fingo hvardera hälften af köttet, hunden fick benen, falken fick lefvern och lungan, och myran fick svansen. De voro allmänt belåtna med bytet och björnen yttrade: "Borde vi icke hafva gifvit den unge mannen något för sitt besvär?" "Jo, svarade lejonet, "det skala vi göra" samt tillsade genast hunden att springa fatt ynglingen, emedan han då var gången derifrån. Torparesonen blef rädd men torde icke neka att följa hunden tillbaka. "Hör du, min gosse, sade då lejonet, eftersom vi alla äro nöjda med bytet, så vill jag lofva dig, att när du säger: blif lejon! så blir du lejon, och då du säger: blif karl! så blir du karl igen. Detsamma lofvade björnen: då du säger blif björn, så blir du björn, och likaså lofvade de öfriga djuren. Torparesonen tackade dem och gick derifrån. När han hade gått ett stycke i skogen, tänkte han: Jag har lust

69
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Aa 302

ACC. NR M. 9460:70.

att försöka om det blir såsom djuren lofvade mig och utropade:
Men blif falk! hvilket han straxt blef. Falken flög sedan omkring i luften och kom slutligen till ett stort slott, der han satte sig utanför fönstret vid prinsessans rum. Prinsessan fick då se falken, och som han var utmärkt vacker, tyckte prinsessan om honom och lät fånga honom och sätta honom i en bur i sin egen kammare. Om natten sade falken: falk, bli myra! och det blef han genast samt kröp ut ur buren. Myran sade då: Myra blif karl! hvilket han straxt blef. Då nu karlen ville yppa sig för prinsessan, blef hon oroad, samt började ropa och sade, att det var en främmande karl hos henne i kammaren. Då vaknade de alla vid hofvet, hvarför karlen blef rädd och tordes icke vara karl längre, utan sade: karl blif myra! Myran kröp in i buren igen och sade: myra blif falk, hvilket hon genast blef. Konungen kom in och frågade, hvad som påstod, eftersom prinsessan hade ropat; men då fans ingen karl i prinsessans kammare, utan endast falken, hvilken oskyldigt satt och plockade sina fjädrar. Konungen blef ganska otålig för det han blef oroad. Följande natt sade falken: falk blif myra! Myran kröp då ut ur buren. Myra blif karl! sade myran. Karlen ville nu åter oroa prinsessan, men hon ropade och sade detsamma som förra natten. Då blef karlen rädd och tordes ej vara karl längre, utan sade: karl blif myra! myran kröp in

70
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9460: 7/

i buren och sade: Myra blif falk! och myran blef strax förvandlad till falk. Konungen kom åter in och frågade hvad det var; men der fans ingen mer än falken och prinsessan i kammaren. Konungen blef ond och sade: "det är nu andra natten du så ropar och väcker mig, ändå här ingen karl fins; gör du så fler gånger, skall det stå dig dyrt. Tredje natten skedde likaså som de förra; men då prinsessan började att ropa, sade karlen: tyst, tyst, jag är den vackra falken i buren och tycker du om mig, så tycker jag om dig. Då blefvo de strax goda vänner och började att språka med hvarandra; när det led fram mot morgonen, sade mannen: Karl blif myra! Så kröp hon i buren och sade: Myra blif falk! Och då vardt hon falk igen. Om morgonen ville prinsessan gifta sig med falken. Konungen började att skratta och frågade henne, om hon ville hafva en fågel till gemål! men hon kunde inte afböjas. Biskopen blef efterskickad och der skulle hållas bröllop. När bordet var dukadt och gästerna skulle spisa, sade falken, falk blif karl, och då blef falken den vackraste karl i verlden. Konungen frågade honom hvem han var. Han svarade jag är den vackra falken i buren; jag kan göra mig hurudan jag vill. Konungen blef då glad och utropade. Spelen upp I spelmän. I dag skola vi hafva oss en lustig dag; men rätt som det var kom en sky och tog bort bruden. Då vardt konungen vred och sade till karlen, " så sant som jag lefver, är du ett troll." Så bad han honom skaffa prin-

7/
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:72.

sessan tillbaka, hvilket ej var lätt att göra. Men karlen sade: Man blif falk! och då han det blef, flög han långt bort och slog sig ned på ett högt berg. Som han der gick och såg sig omkring, blef han varse en springa i berget. Falk blif myra! sade han, och myran kröp in i berget, der satt prinsessan inne och kammade en trollgubbe i hufvudet. "Hu! sade trollet: "här luktar kristet blod; det är väl någon som far förbi; " och sprang ut för att se hvad det var. Då frågade myran prinsessan om hon ej på något vis kunde lösas derifrån. "Det tror jag inte," svarade hon. Myran sade till prinsessan att hon skulle fråga trollet, om det ej fans någon, som rådde på honom, hvilket hon gjorde. Gubben svarade "Jo, i din faders gård der är en drake och i draken är en hare och i haren en dufva och i dufvan en sten. Om någon tager den stenen och släpper ned på detta berget så förvandlas berget och jag går om inte." Då nu myran fick veta detta. kröp hon ut. Myra blif karl! sade myran, och då karlen gått ett litet stycke mötte han en gosse som hade tolf feta galtar att föra. Hvem skall hafva dessa? frågade karlen. Dem skall draken hafva; han får så många hvarje dag, svarade gossen. I detsamma rusade draken ut och sade till gossen: "Kommer du nu med mina tolf feta galtar?" Men karlen svarade: det kan så snart blifva mina, som dina. Det skola vi tagas om, sade draken. Karl blif björn! sade karlen, hvilket han ock blef. Då togo de genast ihop att slåss. Låtom oss pusta

72
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M.9460:74.

Men då han dervid skulle färdas öfver en sjö, tappade han stenen i vattnet. Häröfver fick han mycken oro, huru han skulle återfå stenen. Men en gädda hade fått tag i stenen och stack upp den öfver vattebytan. Falken fick nu stenen igen och flög bort och släppte den ned på berget, hvori prinsessan var. Berget förbyttes genast till ett stort slott, och trollgubben blef om inte. Men falken fick prinsessan åter och for med henne hem till Konungens gård, hvarefter de höllo bröllop om igen och denna gång med bättre lycka. Sedan lefde de lyckligt tillsammans ända till sin död.

C.E.Svensson

Lösen.

74
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9460:72.

72
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sessan tillbaka, hvilket ej var lätt att göra. Men karlen sade: Man blif falk! och då han det blef, flög han långt bort och slog sig ned på ett högt berg. Som han der gick och såg sig omkring, blef han varse en springa i berget. Falk blif myra! sade han, och myran kröp in i berget, der satt prinsessan inne och kammade en trollgubbe i hufvudet. "Hu! sade trollet: "här luktar kristet blod; det är väl någon som far förbi; " och sprang ut för att se hvad det var. Då frågade myran prinsessan om hon ej på något vis kunde lösas derifrån. "Det tror jag inte," svarade hon. Myran sade till prinsessan att hon skulle fråga trollet, om det ej fans någon, som rådde på honom, hvilket hon gjorde. Gubben svarade "Jo, i din faders gård der är en drake och i draken är en hare och i haren en dufva och i dufvan en sten. Om någon tager den stenen och släpper ned på detta berget så förvandlas berget och jag går om inte." Då nu myran fick veta detta. kröp hon ut. Myra blif karl! sade myran, och då karlen gått ett litet stycke mötte han en gosse som hade tolf feta galtar att föra. Hvem skall hafva dessa? frågade karlen. Dem skall draken hafva; han får så många hvarje dag, svarade gossen. I detsamma rusade draken ut och sade till gossen: "Kommer du nu med mina tolf feta galtar?" Men karlen svarade: det kan så snart blifva mina, som dina. Det skola vi tagas om, sade draken. Karl blif björn! sade karlen, hvilket han ock blef. Då togo de genast ihop att slåss. Låtom oss pusta

ACC. N:R M. 9460:73.

litet, önskade draken. Hade jag blott mina tolf feta galtar i mig, så skulle jag göra dig så små som sandkorn i hafvet, sade draken. Hade jag blott förtärt några droppar mustvin, så skulle jag nog plocka sönder dig, sade björnen. Emellertid fick gossen gå hem med de 12 feta galtarna. Följande morgon kom gossen med 24 feta galtar till draken, därför att han ej fått några dagen förut. Karlen mötte gossen på samma ställe och frågade hvem som skulle hafva de 24 feta galtarne. "Draken", svarade gossen. I det samma rusade draken ut och frågade gossen, "Kommer du nu med mina 24 feta galtar?" De kunna så snart blifva mina som dina", svarade karlen. Det skola vi allt se till, menade draken. Karl blif björn! sade karlen och de togo då ihop att brottas. Låtom oss hvila lite, begärde draken. Hade jag blott mina 24 feta galtar uti mig, så skulle jag slå dig så små som sandkorn i hafvet, menade draken. Hade jag blott 3 droppar mustvin, så skulle jag nog plocka dig, genmälde björnen. Så skulle de till att strida igen. Men björnen sade: björn blif lejon! Och han blef ett lejon. Lejonet flög på draken, och ref honom mitt itu. Då sprang en hare ut ur dragen. Lejon blif hund! sade lejonet: Hunden tog fatt honom och ref honom itu. I detsamma flög dufvan ut. Hund blif falk, sade hunden, hvilket han blef, då flög falcken fatt dufvan och tog henne och ref henne itu. I dufvan var en sten, hvilken falcken tog för att föra till berget, der prinsessan var.

73
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9460:74.

Men då han dervid skulle färdas öfver en sjö, tappade han stenen i vattnet. Häröfver fick han mycken oro, huru han skulle återfå stenen. Men en gädda hade fått tag i stenen och stack upp den öfver vattebytan. Falken fick nu stenen igen och flög bort och släppte den ned på berget, hvori prinsessan var. Berget förbyttes genast till ett stort slott, och trollgubben blef om inte. Men falken fick prinsessan åter och for med henne hem till Konungens gård, hvarefter de höllo bröllop om igen och denna gång med bättre lycka. Sedan lefde de lyckligt tillsammans ända till sin död.

C.E.Svensson

Lösen.

74
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV